

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 30. 1. 2019
COM(2019) 22 final

Diskusný dokument

Smerom k udržateľnej Európe do roku 2030

Obsah

Predslov prvého podpredsedu Timmermansa a podpredsedu Katainena	2
1. Udržateľný rozvoj v záujme lepšieho životia ľudí: konkurenčné výhody Európy	3
2. EÚ a globálne výzvy, ktoré treba riešiť	8
3. Smerom k udržateľnej Európe do roku 2030	14
3.1. Politické základy pre udržateľnú budúcnosť	16
3.1.1. Od lineárneho k obehovému hospodárstvu	17
3.1.2. Trvalá udržateľnosť „z farmy na vidličku“	19
3.1.3. Energia, budovy a mobilita pripravená na budúcnosť	21
3.1.4. Zabezpečenie sociálne spravodlivého prechodu	24
3.2. Horizontálne faktory umožňujúce prechod na udržateľnosť	27
3.2.1. Vzdelávanie, veda, technológia, výskum, inovácie a digitalizácia	27
3.2.2. Financovanie, cenotvorba, zdaňovanie a hospodárska súťaž	29
3.2.3. Zodpovedné obchodné správanie, sociálna zodpovednosť podnikov a nové obchodné modely	33
3.2.4. Otvorený obchod založený na pravidlách	34
3.2.5. Správa a zabezpečenie súdržnosti politík na všetkých úrovniach	35
4. EÚ v úlohe globálneho priekopníka udržateľného rozvoja	37
5. Scenáre pre budúcnosť	40

Predslov prvého podpredsedu Timmermansa a podpredsedu Katainena

My Európania môžeme byť hrdí na výsledky, ktoré sme dosiahli. Vďaka integrácii a úzkej spolupráci sme vytvorili nebývalé bohatstvo, vysoké sociálne normy a veľké príležitosti pre našich občanov. V našich zmluvách sme zakotvili spoločné zásady a hodnoty demokracie, ľudských práv a právneho štátu a vybudovali jednotnú a slobodnú Európsku úniu.

Za tento úspech vďačíme tomu, že Európania kladú latku vysoko. Našu silnú demokratickú kultúru poháňajú búrlivé diskusie, a tak to má byť, lebo teraz nie je čas sedieť so založenými rukami a prizerať sa, ako sa pred našimi očami píše dejiny. Musíme neustále zlepšovať životnú úroveň všetkých Európanov, lepšie chrániť, obraňovať a posilňovať postavenie občanov a podporovať ich bezpečnosť pred rôznymi hrozbami – či už sú spôsobené terorizmom alebo klimatickými zmenami.

Svet sa neustále vyvíja a my práve prechádzame štvrtou priemyselnou revolúciou. Všetko sa mení a týka sa to každého. Predstierať opak by šlo proti zdravému rozumu. Otázkou je, či sme obeťou zmeny, alebo či ju prijmem a budeme ju sami usmerňovať. Európania čelia naliehavým výzvam, ako sú zhoršovanie životného prostredia a zmena klímy, demografický prechod, migrácia, nerovnosť a tlak na verejné financie. Občania majú obavy o svoju budúcnosť a budúcnosť svojich detí. Budujeme si ekologický dlh, ktorý má vplyv na všetko. Ak nezakročíme s väčším nasadením, budúce generácie ho budú musieť splácať spolu s vysokými úrokmi.

Európska únia musí slúžiť Európanom, a nie naopak. Musí ľuďom pomáhať plniť si sny a riešiť ich obavy rýchlo a účinne. Z začať treba tým, že posúdime situáciu a postavíme sa tvárou tvár k realite a nepopierateľnosti faktov. Tieto fakty by však v nás nemali vyvolávať obavy a strach. Mali by nás inšpirovať k činom.

Mnohé z týchto obáv sa týkajú výziev, ktoré prekračujú hranice a ohrozujú naše pracovné miesta, prosperitu, životnú úroveň, slobodu a zdravie. Žiadny štát ani národ nedokáže účinne riešiť tieto problémy osamote. Musíme konať na úrovni Európskej únie, ktorá – za predpokladu, že bude zjednotená a odhodlaná – je svetovou veľmocou, ktorú nemožno obísť. V istom momente však nepostačí ani európska úroveň. Potrebujeme program, ktorý má globálny vplyv, a tento program najlepšie vystihuje 17 cieľov udržateľného rozvoja (CUR), ktorý podpísalo 193 krajín vrátane Európskej únie a jej členských štátov. Tieto ciele udržateľného rozvoja ukazujú cestu, ako prekonať výzvy, ktorým čelíme, a zlepšiť naše prostredie, hospodárstvo a vôbec život.

Udržateľný rozvoj je komplexný problém, ale samotný koncept je jednoduchý: ide o to, aby sme sa uistili, že náš hospodársky rast nám umožňuje zachovať model, ktorý prináša spravodlivé výsledky pre celé ľudstvo, a že ľudia nekonzumujú viac zdrojov, než im planéta Zem poskytuje. Preto musíme naše hospodárstvo modernizovať tak, aby zahŕňalo vzorce udržateľnej spotreby a výroby. Tak dokážeme napraviť nerovnováhu v našom potravinovom systéme a zaistiť, aby naša mobilita alebo spôsob, akým vyrábame a spotrebúvame energiu či stavíme budovy, smerovali k udržateľnosti. Na to je potrebné, aby sme celú našu vedu, financovanie, zdaňovanie a riadenie zamerali na dosahovanie cieľov udržateľného rozvoja.

Toto nie je záležitosť pravice alebo ľavice, ale dobra alebo zla. Európska únia je našťastie na dobrej ceste, lebo má silné konkurenčné výhody. Európa vypracovala jedny z najprísnejších environmentálnych noriem na svete, zaviedla ambiciózne politiky v oblasti klímy a stála na čele úsilia o uzatvorenie Parížskej dohody o zmene klímy. Prostredníctvom svojich vonkajších politik a otvoreného obchodného programu založeného na pravidlách udržateľného riešenia spropagovala aj v tretích krajinách.

Európska únia bola založená vychádzajúc z premisy, že „svetový mier nemožno zachovať bez toho, aby sme nevyvinuli tvorivé úsilie, úmerné nebezpečenstvám, ktoré ho ohrozujú“, ako to príhodne vystihol Robert Schuman takmer pred 70 rokmi. Dnes môžeme pridať k „svetovému mieru“ slová „blahobyť a prežitie nášho ľudu“.

Program udržateľného rozvoja je pozitívnym programom – jeho cieľom je zlepšovanie života ľudí. Európa má všetky predpoklady na to, aby riešila aj tie najväčšie výzvy. Spoločne to dokážeme. Potrebujeme však, aby sa všetci angažovali, a nesmie nám chýbať ani politická vôľa, ktorá nám pomôže naše ciele presadiť. Zatiaľ čo iní hádžu flintu do žita, Európa teraz musí zakročiť, zlepšiť svoju konkurencieschopnosť, investovať do udržateľného rastu a byť príkladom zvyšku sveta.

Ale nestačí mať víziu – musíme sa takisto dohodnúť na konkrétnom spôsobe, ako to dosiahnuť. Tento diskusný dokument predstavuje náš príspevok k týmto úvahám.

Neboli by sme ho mohli vypracovať bez cenného prínosu európskych zainteresovaných strán. Tento dialóg patrí všetkým – od občianskej spoločnosti cez súkromný sektor až po akademickú obec. Platforma viacerých zainteresovaných strán na vysokej úrovni pre plnenie CUR, ktorú Európska komisia zriadila v roku 2017, sa ukázala ako veľmi pozitívny krok smerom k tomu, aby sme zhromaždili prierezové myšlienky.

Cieľom otázok načrtnutých v tomto dokumente je poskytnúť podklady, ktorými by sa v nadchádzajúcich mesiacoch mala inšpirovať diskusia medzi občanmi, zainteresovanými stranami, vládami a inštitúciami o budúcnosti Európy, o príprave strategického programu Európskej únie na obdobie 2019 – 2024 a o stanovení priorít budúcej Európskej komisie.

1. Udržateľný rozvoj v záujme lepšieho živobytia ľudí: konkurenčné výhody Európy

V septembri 2015 na Valnom zhromaždení Organizácie Spojených národov podpísali krajiny z celého sveta Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj (Agendu 2030 Organizácie Spojených národov) a jej 17 cieľov udržateľného rozvoja (CUR), pričom sa dohodli na konkrétnom „zozname úloh pre ľudí a planétu“¹. Svetoví lídri sa zaviazali skoncovať s chudobou, chrániť planétu a zabezpečiť, aby všetci ľudia požívali mier a prosperitu. CUR spolu s Parížskou dohodou o zmene klímy načrtávajú cestu, ako svet urobiť lepším a ako dosiahnuť globálny rámec medzinárodnej spolupráce v oblasti udržateľného rozvoja a jeho hospodárskych, sociálnych, environmentálnych a riadiacich rozmerov. EÚ bola jedným z hlavných lídrov pri formulovaní Agendy 2030 Organizácie Spojených národov a v plnej miere sa zaviazala k jej vykonávaniu.

¹ Generálny tajomník OSN Pan Ki-mun na samite o prijatí rozvojového programu na obdobie po roku 2015 v New Yorku, 25. septembra 2015. K dispozícii na adrese: <https://www.un.org/press/en/2015/sgsm17111.doc.htm>.

Udržateľný rozvoj – rozvoj, ktorý uspokojuje potreby súčasných generácií bez toho, aby bola ohrozená schopnosť budúcich generácií naplňať vlastné potreby – je hlboko zakorenený v európskom projekte. Európska integrácia a politiky EÚ pomohli prekonať povojnovú chudobu a hlad a vytvorili priestor slobody a demokracie, kde európski občania mohli dosiahnuť nevídanú úroveň prosperity a blahobytu.

EÚ sa neustále usiluje o inkluzívnejšiu spoločnosť založenú na demokracii a právnom štáte, ako sa uvádza v článku 2 Zmluvy o Európskej únii². Sociálne a zdravotné normy EÚ patria medzi najambicióznejšie vo svete a Európa je kontinent s najvyššou očakávanou dĺžkou života. Naše sociálne trhové hospodárstvo vedie k prosperite a zaručuje bezpečnosť vďaka silným sociálnym systémom. Značné investície do výskumu a inovácií podnecujú nové technológie a výrobné modely, ktoré umožňujú udržateľnejšie využívanie zdrojov a zavádzanie digitálnych riešení. Kľúčom sú zdravé rozpočty a moderné ekonomiky. Pokrok smerom k zdravej fiškálnej politike a štrukturálnym reformám viedol k zníženiu úrovne dlhu a stimuloval tvorbu pracovných miest. Miera zamestnanosti osôb vo veku 20 až 64 rokov stúpala v treťom štvrtroku 2018 na 73,5 %, čo je zatiaľ najvyššia miera zaznamenaná v EÚ. To má pozitívny vplyv na produktivitu a rast v Európe. Hoci medzi členskými štátmi EÚ, ako aj medzi jednotlivými regiónmi pretrvávajú hospodárske, sociálne a územné rozdiely³, politika súdržnosti EÚ pomáha všetkým rásť a znižovať tieto rozdiely naprieč kontinentom (vzostupná konvergencia). EÚ navyše zaviedla niektoré z najprísnejších sociálnych a environmentálnych noriem a niektoré z najambicióznejších politík na ochranu ľudského zdravia. Zároveň sa stala svetovým lídrom v boji proti zmene klímy. Členské štáty EÚ dosiahli pozoruhodný pokrok v mnohých oblastiach Agendy 2030 Organizácie Spojených národov, vďaka čomu je EÚ jedným z najlepších miest na život na svete, ak nie tým najlepším.

Európska únia je jedným z najlepších miest na život.

- ✓ Deväť členských štátov z EÚ27 patrí medzi 20 najšťastnejších krajín sveta, pričom na vrchole rebríčka je Fínsko⁴.
- ✓ Celková spokojnosť so životom v EÚ založená na subjektívnom pociťovaní blahobytu jej občanov dosahuje úroveň 70 %.⁵

² Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016.

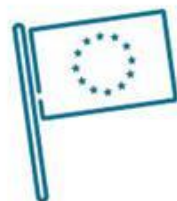
³ Môj región, moja Európa, naša budúcnosť: Siedma správa o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, 2017.

K dispozícii na adrese: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion7/7cr.pdf.

⁴ Správa o šťastí vo svete 2018, John F. Helliwell, Richard Layard a Jeffrey D. Sachs.

⁵ Eurostat, ukazovatele kvality života. K dispozícii na adrese: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Quality_of_life_indicators.

- ✓ Jedenásť členských štátov EÚ27 sa nachádza v prvej dvadsiatke krajín v celosvetovom rebríčku *Youth Progress Index*⁶ Európskeho fóra mládeže. *Youth Progress Index* je jedným z prvých nástrojov vypracovaných s cieľom poskytnúť úplný obraz života mladého človeka dneška bez ohľadu na hospodárske ukazovatele.

61 % Európanov vníma Európsku úniu ako oázu stability vo svete plnom konfliktov a optimizmus, pokiaľ ide o budúcnosť EÚ, rastie.

Správa Eurobarometra 2018

⁶ Európske fórum mládeže, *Youth Progress Index*, 2017. K dispozícii na adrese: <https://www.youthforum.org/youth-progress-index>.

Členské štáty EÚ sú v celosvetovom porovnaní na vrchole.

V celosvetovom porovnaní patrí sedem členských štátov EÚ27 medzi **prvých 10 krajín** v globálnom rebríčku ukazovateľov CUR a všetky členské štáty EÚ27 sa nachádzajú **v prvej päťdesiatke** (zo 156).

Členské štáty EÚ27 majú **v priemere najlepšie výsledky** v prípade **CUR č. 1** (Odstrániť chudobu vo všetkých podobách a všade).

Členské štáty EÚ27 dosahujú **v priemere druhé najvyššie skóre** v prípade **CUR č. 3** (Zabezpečiť zdravý život a podporovať blahobyt pre všetkých v každom veku).

Členské štáty EÚ27 **dosahujú v priemere najslabšie výsledky** v prípade **CUR č. 12** (Zabezpečiť udržateľné modely spotreby a výroby) a **CUR č. 14** (Zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a morské zdroje na účely trvalo udržateľného rozvoja).

Pri dosahovaní **CUR č. 10** (Zmenšiť rozdiely medzi krajinami a v rámci nich) sú medzi členskými štátmi a v rámci nich **značné rozdiely**.

Za posledných päť rokov EÚ dosiahla **značný pokrok** smerom k takmer všetkým cieľom udržateľného rozvoja (CUR).

Zdroj: Index CUR SDSN. Eurostat, Udržateľný rozvoj v Európskej únii, vydanie 2018.

To však neznamená, že niet čo zlepšovať alebo že sa v budúcnosti nič nezmení. Naša demokracia, naše hospodárstvo a naše prírodné životné prostredie si vyžadujú nepretržité

úsilie o konsolidáciu našich úspechov, ak chceme úplne prekonať negatívny vplyv hospodárskej a finančnej krízy, oddeliť zlepšovanie nášho zdravia, dobrých životných podmienok a blahobytu od zhoršovania životného prostredia, prekonať sociálne nerovnosti a riešiť výzvy, ktoré presahujú hranice.

Prechádzame štvrtou priemyselnou revolúciou a zmeny ovplyvnia každého. Otázkou je, či dokážeme reakciu na ne riadiť a usmerňovať podľa vlastných hodnôt a záujmov. EÚ a jej členské štáty majú veľké konkurenčné výhody, aby mohli prevziať vedúcu úlohu a modernizovať naše hospodárstva, chrániť naše prírodné prostredie a zlepšovať zdravie a životné podmienky všetkých Európanov. Bude si to od nás vyžadovať, aby sme prijali CUR za svoje a zároveň pokračovali v investíciách do zručností, inovácií a vznikajúcich technológií, čo prispeje k prechodu nášho hospodárstva a spoločnosti na udržateľnú cestu.

Musíme sa zamyslieť, ako rozvinúť naše modely výroby a spotreby. Musíme konať hneď teraz, ak chceme zastaviť globálne otepľovanie a stratu ekosystémov a biodiverzity, ktoré ohrozujú náš blahobyt, vyhliadky na udržateľný rast a život na tejto planéte ako taký. Máme síce kapacitu na to, aby sme uspeli, ale chýba nám luxus v podobe času. Napriek dosiahnutému pokroku sú nerovnosti a územné rozdiely stále veľmi veľké. Riešenie týchto problémov je dôležité z hľadiska spravodlivej spoločnosti, ale aj z hľadiska zabezpečenia a posilnenia sociálnej súdržnosti a zaistenia sociálnej a politickej stability v členských štátoch EÚ a vo vzťahoch medzi nimi.

Všeobecne rešpektovaný a skutočný multilaterálny svetový poriadok založený na pravidlách je navyše najlepšou protilátkou na boj proti zákonu džungle v anarchistickom svete, ktorý sa len tak hemží jadrovými zbraňami a prejavmi extrémizmu a trpí nedostatkom zdrojov. Čoraz viac na povrch presakuje nebezpečný nacionalistický svetonázor v duchu hesla „moja krajina na prvom mieste“, ktorý môže viesť k nepokojom a ku konfliktom. Niekoľko krajín sa začalo stavať chrbtom k svojim celosvetovým záväzkom týkajúcim sa blahobytu ľudí, bezpečnosti, ochrany životného prostredia a opatrení v oblasti klímy, čím sa narúša poriadok založený na pravidlách.

CUR nie sú samoúčelné – majú nám slúžiť ako kompas a mapa zároveň. Poskytujú potrebnú dlhodobú perspektívu, ktorá presahuje volebné obdobia a krátkozraké postoje zamerané iba na momentálne úspechy. Pomáhajú nám v snahe presadzovať silné demokracie, rozvíjať moderné a dynamické ekonomiky a prispievať k budovaniu sveta s lepšou životnou úrovňou, so znižujúcimi sa nerovnosťami a s filozofiou, podľa ktorej sa na nikoho nezabúda, kde sa skutočne rešpektujú hranice našej planéty a kde sa táto planéta chráni pre budúce generácie.

Ciele udržateľného rozvoja

Zdroj:: Organizácia Spojených národov.

Junckerova Komisia od začiatku svojho mandátu pracuje na zaradení udržateľného rozvoja do svojich politík⁷ a už dláždi cestu udržateľným politikám budúcej generácie – od Európskeho piliera sociálnych práv, nového európskeho konsenzu o rozvoji, stratégie Obchod pre všetkých založenej na hodnotách, strategického záväzku pre rodovú rovnosť a európskeho vzdelávacieho priestoru cez balík predpisov o obehovom hospodárstve, balíky opatrení v oblasti mobility a energetickej únie či stratégiu modrého rastu a stratégiu pre biohospodárstvo až po investičný plán a akčný plán o udržateľnom financovaní, mestskú agendu EÚ a akčný plán v oblasti prírody.

Junckerova Komisia takisto navrhla zvýšiť udržateľnosť finančných prostriedkov EÚ posilnením prepojenia medzi financovaním EÚ a právnym štátom, ako aj vytýčením ambicióznejšieho cieľa, ktorým je venovať 25 % výdavkov z budúceho rozpočtu EÚ na klímu.

Junckerova Komisia nedávno predstavila dlhodobú strategickú víziu pre prosperujúce, moderné, konkurencieschopné a klimaticky neutrálne hospodárstvo EÚ do roku 2050⁸. Táto vízia vytvára priestor pre štrukturálny presun európskeho hospodárstva s cieľom poháňať udržateľný rast a zamestnanosť.

Všetky tieto strategické politiky sa budú musieť plne a nekompromisne vykonávať aj v praxi. Budú tiež musieť byť doplnené ďalšími opatreniami, pričom sa nesmie zabúdať, že všetky politiky sú navzájom závislé, a súčasne treba dbať na všetky nové výzvy a skutočnosti a dôkazy, ktoré vyvstanú. V tejto súvislosti zohráva dôležitú úlohu sociálny dialóg, ako aj dobrovoľné opatrenia zo strany súkromného sektora.

EÚ má mimoriadne dobré postavenie na to, aby zaujala vedúcu pozíciu. Keďže iné veľké mocnosti sú na ústupe, vzniká politické vákuum. To predstavuje významnú príležitosť pre EÚ, aby ukázala, že je lídrom, a šla ostatným príkladom.

V máji tohto roku budú občania Únie hlasovať za nový Parlament. Na jeseň preberie mandát nová Komisia. Konečný dátum stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu⁹ sa nezadržateľne blíži. Preto sa musíme zamerať na ďalší päťročný politický cyklus pre Európu a nový viacročný finančný rámec, ktorý sa bude uplatňovať v období 2021 až 2027. Európska rada¹⁰ uvítala zámer Komisie uverejniť tento diskusný dokument, ktorý by mal pripraviť pôdu pre komplexnú realizačnú stratégiu počínajúc rokom 2019. Diskusný dokument podnecuje úvahy o ďalšej práci na vízii udržateľného rozvoja EÚ a zameraní sektorových politík na obdobie po roku 2020, zatiaľ čo bude prebiehať príprava na dlhodobé plnenie CUR¹¹. Komisia by chcela prispieť k skutočne komplexnej a pokrokovej diskusii o budúcnosti Európy a udržateľný rozvoj je s touto budúcnosťou nerozlučne spätý.

2. EÚ a globálne výzvy, ktoré treba riešiť

⁷ V prílohe 3 k diskusnému dokumentu sa podrobnejšie opisujú hlavné iniciatívy Junckerovej Komisie, ktoré prispievajú k plneniu Agendy 2030 z dielne Organizácie Spojených národov a Parížskej dohody o zmene klímy.

⁸ COM(2018) 773 final.

⁹ KOM(2010) 2020 v konečnom znení.

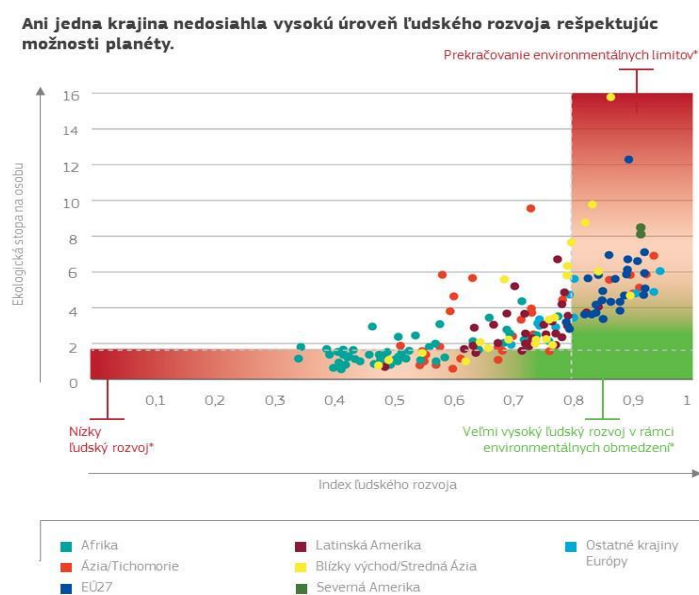
¹⁰ EUCO 13/18 – zasadnutie Európskej rady (18. októbra 2018), závery, III.12.

¹¹ COM(2016) 739 final.

Po reformnom úsilí na všetkých úrovniach sa ekonomické fundamenty EÚ zotavili z hospodárskej a finančnej krízy¹². Nedávne prognózy¹³ však poukazujú na potrebu zvýšiť mieru rastu, znížiť mieru zadlženia a chrániť fiškálnu disciplínu v záujme zabezpečenia rámca pre zdravé hospodárstvo. Ak nepodnikneme kroky na zvýšenie odolnosti a súdržnosti hospodárstva a riešenie štrukturálnych nedostatkov, v nadchádzajúcich rokoch by mohlo dôjsť k spomaleniu a veľkému riziku hospodárskeho poklesu. Ak však podstúpime potrebné štrukturálne reformy, môžeme dosiahnuť väčší blahobyt a solídnejšiu budúcnosť, a to aj prostredníctvom investícií do výskumu a inovácií, verejných služieb, sociálnych systémov a ochrany životného prostredia. Na zabezpečenie nadčasových fiškálnych a dôchodkových systémov vrátane stabilných daňových príjmov na jednotnom trhu sú potrebné kroky na úrovni EÚ, ako aj na úrovni členských štátov.

Okrem toho existuje mnoho výziev, ktoré sú čoraz naliehavejšie a ohrozujú náš blahobyt a hospodársku prosperitu. Všetky tieto výzvy sú komplexné a úzko prepojené, čo znamená, že riešenie jednej z nich môže mať pozitívne dôsledky aj pre niektoré iné.

Najväčší nedostatok z hľadiska udržateľnosti a naša najväčšia výzva je ekologický dlh, ktorý stále prehľbujeme, lebo nadmerne používame a vyčerpávame naše prírodné zdroje. Hrozí tak, že nedokážeme uspokojiť potreby budúcich generácií v rámci možností našej planéty. Celosvetový tlak na kľúčové zdroje – od sladkej vody po úrodnú pôdu – ohrozuje ľudskú existenciu. Dnes ľudstvo používa ekvivalent 1,7 Zeme.¹⁴ Celosvetová spotreba materiálnych zdrojov sa v rokoch 1900 až 2015 zvýšila 14-násobne a predpokladá sa, že medzi rokmi 2015 a 2050 sa ešte zdvojnásobi¹⁵. Svet sa teda rýchlo blíži k viacerým bodom zlomu. Okrem environmentálnej záťaže to predstavuje vážnu výzvu pre hospodárstvo EÚ, ktoré je závislé od materiálov z medzinárodných trhov.

Zdroj: Global Footprint Network, UNDP.

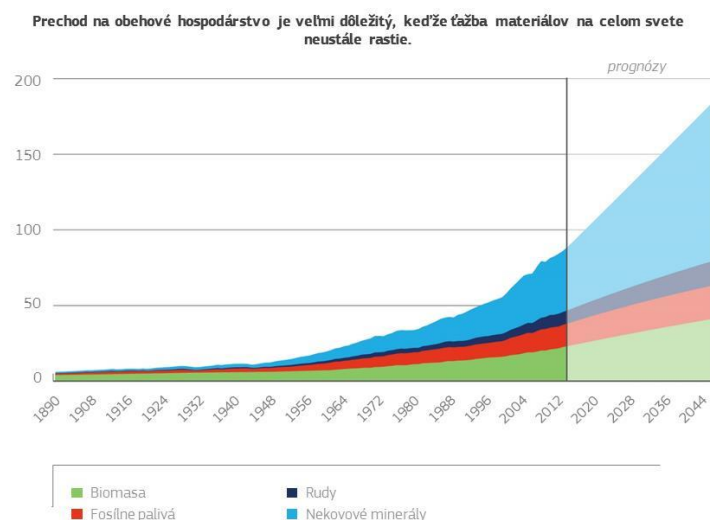
Poznámka: Údaje súvisiace s indexom ľudského rozvoja a environmentálnymi možnosťami od roku 2014.

¹² Ročný prieskum rastu na rok 2018, COM(2017) 690 final.

¹³ Európska hospodárska prognóza z jesene 2018, uverejnená 8. novembra 2018. K dispozícii na adrese: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip089_en_0.pdf.

¹⁴ Global Footprint Network. K dispozícii na adrese: <https://www.footprintnetwork.org/our-work/ecological-footprint/>.

¹⁵ Komisia EÚ, hodnotiaci tabuľka pre suroviny za rok 2018.

Zdroj: Európska komisia, EIP pre suroviny, hodnotiaci tabuľka pre suroviny 2018, na základe Programu OSN pre životné prostredie (historické údaje) a informácií od Hatfield-Dodds a kol. (2017) (odhady).

Biodiverzitu a ekosystémy čoraz viac ohrozuje ľudská činnosť: len za 40 rokov sa populácie druhov stavovcov v priemere znížili o 60 %¹⁶. Ničenie tropických pralesov postupuje veľkou rýchlosťou: každoročne ich strácame približne toľko, koľko zaberá Grécko. Toto nie je „problém niekoho iného“. V EÚ je v dobrom zdravotnom stave len 23 % druhov a 16 % biotopov. Potraviny živočíšneho pôvodu majú mimoriadne vysokú stopu, pokiaľ ide o využívanie pôdy¹⁷, a rastúci dopyt po morských plodoch vytvára značný tlak na morské ekosystémy¹⁸.

Celosvetové emisie skleníkových plynov naďalej rastú znepokojujúcim tempom. Kľúčovými faktormi sú spotreba energie, ale aj nadmerné využívanie zdrojov a deštrukcia ekosystémov. Doprava je zodpovedná za 27 % emisií skleníkových plynov v EÚ a mnohé mestské oblasti porušujú dohodnuté limity znečistenia ovzdušia, ktoré stanovila EÚ. Výroba potravín si stále vyžaduje množstvo vody a energie a je zdrojom znečisťujúcich látok: zodpovedá približne za 11,3 % emisií skleníkových plynov v EÚ. Na fosílna palivá sa v EÚ naďalej udeľujú verejné dotácie vo výške približne 55 miliárd EUR ročne, čo je zhruba 20 % z výdavkov EÚ za dovoz palív, a to aj napriek ambicióznym opatreniam EÚ v oblasti dekarbonizácie a záväzkom postupného ukončenia poskytovania dotácií dohodnutých na fórach G7 a G20¹⁹.

Celkovo sa EÚ podarilo znížiť vlastné emisie a oddeliť ich od hospodárskeho rastu, a tým výrazne prispieť k celosvetovému úsiliu, a to aj so zreteľom na emisie späť s dovozom a vývozom EÚ.²⁰ Na úrovni EÚ i na celom svete však treba vyvinúť viac úsilia.

Ak sa situácia nezačne riešiť, zničujúci vplyv zmeny klímy a degradácie prírodného kapitálu vážne ovplyvní hospodárstvo, zníži kvalitu života na celom svete a zvýši intenzitu a frekvenciu živelných pohrôm, čím sa ocitne v ohrození viac ľudských životov. Hoci zvrátenie

¹⁶ Svetový fond na ochranu prírody (WWF). 2018. *Living Planet Report – 2018: Aiming Higher*. (Správa Živá planéta – 2018: Vyššie méty). Grooten, M. a Almond, R.E.A. (ed.). WWF, Gland, Švajčiarsko.

¹⁷ Európska environmentálna agentúra (2017), *Food in a green light. A systems approach to sustainable food*. (Potraviny z ekologického hľadiska. Systémový prístup k udržateľným potravinám).

¹⁸ SWD(2016) 319 final.

¹⁹ COM(2019) 1.

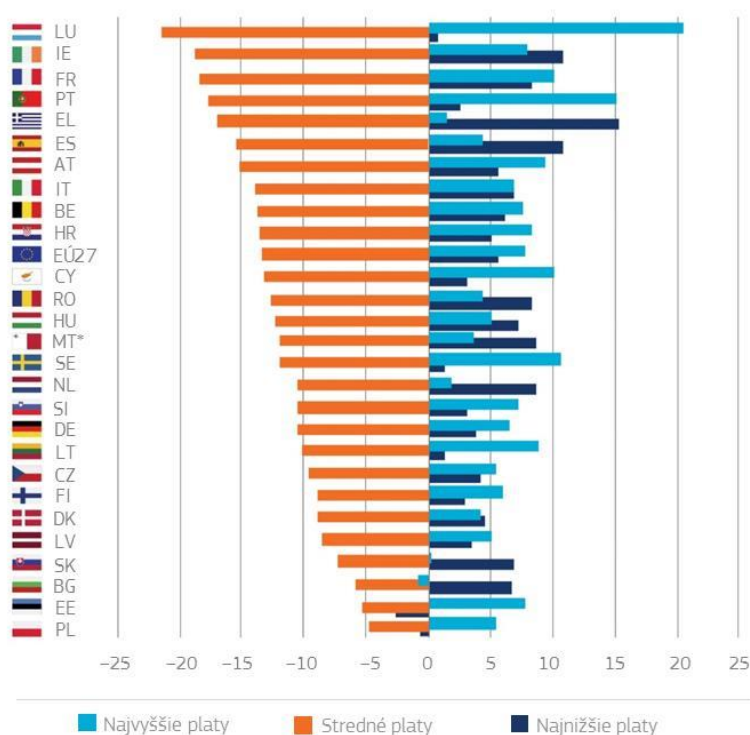
²⁰ Hĺbková analýza ako podklad oznámenia Komisie COM(2018) 773, oddiel 5.6.2.3.

týchto negatívnych trendov si vyžaduje značné prostriedky a intenzívne kolektívne úsilie, náklady spojené s nečinnosťou a so súvisiacim sociálnym vplyvom by boli oveľa vyššie²¹.

Popri výzvach, ktoré predstavuje starostlivosť o planétu, EÚ čelí aj zmenám modelu sociálnej starostlivosti, ktorý je základným kameňom európskeho projektu. Technologické, štrukturálne a demografické zmeny v globalizovanom svete menia charakter práce a predstavujú novú skúšku pre našu solidaritu. Spochybňujú prísľub, podľa ktorého každá generácia môže dúfať, že zdedí lepší svet než tá predošlá. To by takisto mohlo prispieť k ohrozeniu základných hodnôt EÚ, ktorými sú demokracia, právny štát a základné práva.

Podiel pracovníkov so strednou mzdou sa naprieč EÚ zmenšuje

Vysoko, stredne a nízko platené pracovné miesta v EÚ
Zmena medzi 2002 a 2016 v percentuálnych bodoch

Zdroj: Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe (ESDE) za rok 2018.
Poznámka: Zmena v prípade Malty medzi rokmi 2009 a 2016.

V súčasnosti je približne 22,5 % obyvateľstva EÚ ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením a 6,9 % Európanov stále trpí závažnou materiálnou depriváciou. V roku 2017 nerovnosť príjmov v členských štátoch EÚ po prvýkrát od finančnej krízy klesla. Rozdiely v príjmoch sú však stále priveľké a zvyšuje sa koncentrácia bohatstva v rukách horných vrstiev. Má to mnohonásobné sociálne dôsledky, ktoré vedú k rozdielom v blahobyte a kvalite života. Členské štáty EÚ takisto čelia mnohým výzvam, pokiaľ ide o zabezpečenie cenovo dostupnej energie pre všetkých Európanov, a milióny ľudí majú ťažkosti s vykurovaním svojich obydlí²². Zatiaľ čo približne 43 miliónov ľudí v EÚ si nemôže dovoliť kvalitné jedlo každý

²¹ Dante Disparte, *If You Think Fighting Climate Change Will Be Expensive, Calculate the Cost of Letting It Happen* (Ak si myslíte, že boj proti zmene klímy bude drahý, vyrátajte si, čo bude stáť, ak nič nespravíme), 12. júna 2017, Harvard Business Review online. K dispozícii na adrese: <https://hbr.org/2017/06/if-you-think-fighting-climate-change-will-be-expensive-calculate-the-cost-of-letting-it-happen>.

²² Eurostat, Udržateľný rozvoj v Európskej únii – Monitorovacia správa o pokroku v dosahovaní CUR v kontexte EÚ, ročník 2018.

druhý deň²³, približne 20 % našej produkcie potravín sa vyplytvá²⁴ a viac ako polovica dospelaj populácie EÚ trpí nadváhou²⁵, čím sa zvyšujú vážne zdravotné riziká. Ďalším zdravotným rizikom je antimikrobiálna rezistencia, ktorá by mohla v nadchádzajúcich desaťročiach spôsobovať viac ako 10 miliónov úmrtí ročne²⁶.

V EÚ...

Zdroj: Eurostat, Európska komisia, EU Fusions.

Medzi mužmi a ženami ani dnes neexistuje rovnosť. Napriek tomu, že miera zamestnanosti žien je na historických maximách a vo vedúcich pozíciách je prítomných viac žien než kedykoľvek predtým, pokrok v iných oblastiach stagnuje alebo klesá²⁷. Dvanásť členských štátov EÚ za posledných desať urobilo krok späť, pokiaľ ide o vyvážené zastúpenie mužov a žien v oblasti starostlivosti, práce v domácnosti a sociálnych aktivít. Pretrvávajú rozdiely v zamestnanosti a odmeňovaní²⁸.

Väčšina európskych respondentov si myslí, že život dnešných detí bude ťažší než život ľudí ich vlastnej generácie.

Správa Eurobarometra 2017

Je veľkým úspechom, že Európa má najvyššiu očakávanú dĺžku života na svete. Čoraz väčší počet starších ľudí a zmenšovanie populácie v produktívnom veku však predstavujú pre náš sociálno-hospodársky model špecifické výzvy. Starnutie spojené s dlhovekosťou a zvýšenou

²³ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste_en.

²⁴ Eurostat, Udržateľný rozvoj v Európskej únii – Monitorovacia správa o pokroku v dosahovaní CUR v kontexte EÚ, ročník 2018.

²⁵ Eurostat, Udržateľný rozvoj v Európskej únii – Monitorovacia správa o pokroku v dosahovaní CUR v kontexte EÚ, ročník 2018.

²⁶ Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), 2016, *Antimicrobial resistance and our food systems: challenges and solutions* (Antimikrobiálna rezistencia a naše potravinové systémy: výzvy a riešenia). K dispozícii na adrese: <http://www.fao.org/3/a-i6106e.pdf>.

²⁷ Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (2017), Index rodovej rovnosti 2017 – Meranie rodovej rovnosti v Európskej únii v rokoch 2005 – 2015, tlačová správa z 11. októbra 2017. K dispozícii na adrese: <https://eige.europa.eu/news-and-events/news/gender-equality-index-2017-progress-snails-pace>.

²⁸ Európska komisia, Správa za rok 2018 o rovnosti žien a mužov v EÚ.

pravdepodobnosťou chronických chorôb môže mať výrazný vplyv na verejné financie, a to aj na systémy zdravotníctva. Tým sa zvýši aj riziko nerovnosti medzi generáciami.

Percento osôb starších ako 65 rokov v porovnaní s počtom obyvateľov v produktívnom veku bude rýchlo rásť

Zdroj: Eurostat, Európska komisia.

Poznámka: Tento graf znázorňuje pomer ekonomickej závislosti staršieho obyvateľstva – vymedzený ako počet ľudí vo veku 65 rokov a viac ako percentuálny podiel obyvateľov v produktívnom veku (t. j. ľudia vo veku 15 – 64 rokov).

Nerovnosti a zmenšujúca sa sociálna mobilita ohrozujú náš celkový hospodársky rozvoj²⁹ a sociálnu súdržnosť. EÚ má relatívne dobré výsledky v oblasti príjmovej nerovnosti, ale pokiaľ ide o rovnosť príležitostí, je na tom horšie. Nerovnosti v príležitostiach môžu brániť častiam obyvateľstva v tom, aby sa začlenili do spoločnosti alebo trhu práce, a to zasa môže brzdiť rast. Riešenie nerovností má pre verejnosť zásadný význam, ak chceme podporiť prechod na udržateľné modely. Rastúce izolacionistické a nacionalistické tendencie môžu byť znakom toho, že priveľa Európanov sa necíti dostatočne v bezpečí vo svete, ktorý sa im zdá čoraz nespravodlivejší. Je však zrejmé, že žiadny členský štát sám osebe nie je dostatočne veľký ani dostatočne silný na to, aby mohol riešiť nadnárodné problémy. Ak však v EÚ budeme konať jednotne, ochranu zaistiť dokážeme.

Dôvodom na hlboké znepokojenie sú aj rozdiely v celosvetovom meradle. Keďže na svete sú veľké rozdiely, pokiaľ ide o populačný rast a životnú úroveň, globálne teploty neustále rastú a ekosystémy zanikajú, vo všetkých regiónoch budeme nevyhnutne svedkami nárastu núteného vysídľovania a migrácie. Odhaduje sa napríklad, že zmena klímy a zhoršovanie životného prostredia do roku 2050 vyženú z domu stámilióny ľudí³⁰. Je to jasný príklad toho, ako sú mnohé zložité otázky navzájom prepojené, ako sa ovplyvňujú a prečo si vyžadujú komplexnú reakciu. Žiadnu z veľkých a náročných výziev jednoducho nevyriešime mávnutím čarovného prútika ani lusknutím prstov.

Veľkú výzvu predstavuje modernizácia nášho hospodárskeho modelu, riešenie sociálnych otázok, ktorým čelíme, a pokračujúca podpora a rozvoj silnej mnohostrannej spolupráce založenej na pravidlách. Práve to je však jediný recept na zabezpečenie sociálnej stability, zaručenie prosperity našich hospodárstiev a zlepšenie nášho zdravia. Naše slobodné spoločnosti si vyžadujú hospodársku dynamiku a nepretržité investície do kľúčových podporných technológií i do vzdelávania. Ak chceme všetkým ponúknuť lepšiu budúcnosť,

²⁹ OECD (2015), *In It Together: Why Less Inequality Benefits All* (Prečo je menej nerovnosti prínosom pre všetkých), OECD Publishing, Paríž.

³⁰ Medzinárodná organizácia pre migráciu, *Migration, Environment and Climate Change: Assessing the Evidence* (Migrácia, životné prostredie a zmena klímy: hodnotenie dôkazov), 2009.

potrebujeme novú formu udržateľného rastu založenú na predpoklade, že prirodzené hraničné podmienky 21. storočia budú veľmi odlišné od tých, ktoré platili v predchádzajúcom storočí. My túto výzvu prijímame.

CUR sú vo svojej podstate globálnymi cieľmi a týkajú sa všetkých častí sveta – a musíme k nim tak aj pristupovať. Musíme mať na pamäti medzinárodné hľadisko, ísť príkladom, stanovovať globálne normy a nabádať krajiny, priemysel a občanov, aby sa k nám pridali. EÚ ako najväčší jednotný trh na svete, najväčší obchodujúci a investičný subjekt a najväčší poskytovateľ rozvojovej pomoci môže mať veľmi významný vplyv na úspech Agendy 2030 Organizácie Spojených národov. Už dnes realizuje mnohé z najmodernejších politík na svete na podporu udržateľnosti. V tejto ceste treba pokračovať, ale treba zintenzívniť tempo, aby sa do roku 2030 zabezpečila udržateľná Európa. Nemôžeme si dovoliť preniesť zodpovednosť na ďalšie generácie a zostáva nám čoraz menej času. To, či sa nám situáciu podarí zvrátiť, priamo závisí od rozhodnutia, ktoré prijmeme alebo neprijmeme v nasledujúcich rokoch.

3. Smerom k udržateľnej Európe do roku 2030

Cieľom udržateľného rozvoja nie je zvýšenie životnej úrovne ľudí tým, že sa im poskytne skutočná možnosť voľby, že sa vytvorí priaznivé prostredie, budú sa šíriť poznatky a zvýši sa informovanosť. Vďaka tomu by sme mohli viesť „dobrý život v rámci možností našej planéty“³¹ tým, že budeme inteligentnejšie využívať zdroje a vybudujeme moderné hospodárstvo, ktoré bude slúžiť nášmu zdraviu a blahobytu.

Mali by sme preto pokračovať v ceste, ktorú sme si vytýčili: prechod na nízkouhlíkové, klimaticky neutrálne, zdrojovo efektívne a biologicky rozmanité hospodárstvo v plnom súlade s Agendou 2030 Organizácie Spojených národov a všetkými 17 CUR. Tento prechod musí byť v prospech všetkých, nikoho nesmieme opomenúť a musí zabezpečiť rovnosť a inkluzívnosť. Náš hospodársky rast musí menej závisieť od neobnoviteľných zdrojov, aby sme maximalizovali využívanie obnoviteľných zdrojov a ekosystémových služieb riadených udržateľným spôsobom.

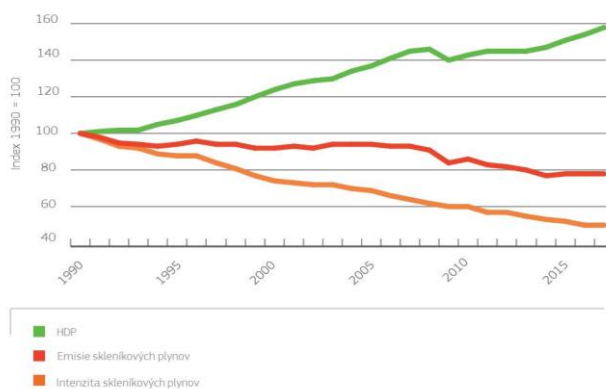
EÚ už kráča v ústrety tomuto prechodu. V rokoch 2000 až 2015 zamestnanosť v sektore životného prostredia rástla rýchlejšie než celkovo v hospodárstve³². Nízkouhlíkové

³¹ 7. environmentálny akčný program. K dispozícii na adrese: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32013D1386>.

³² Eurostat, Ekologické hospodárstvo – štatistika zamestnanosti a rastu. K dispozícii na adrese: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/10420.pdf>. Ekologické hospodárstvo zahŕňa dve široké skupiny činností a/alebo výrobkov: „ochranu životného prostredia“, teda všetky činnosti súvisiace s prevenciou, znižovaním a

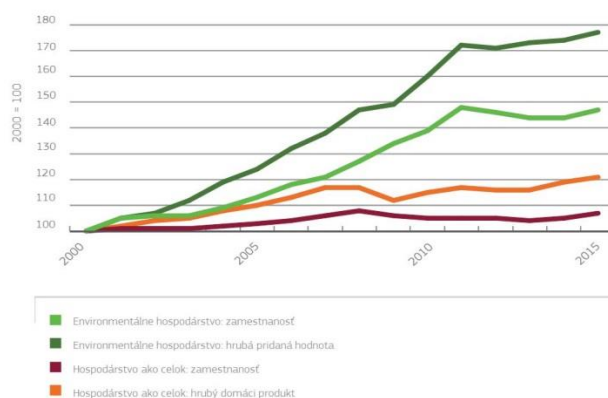
technológie sa stávajú hlavnou obchodnou komoditou a EÚ sa teší významnej pozitívnej obchodnej bilancii. V období 2012 až 2015 vývoz technológií čistej energie z EÚ dosiahol objem 71 miliárd EUR a prekročil tak objem dovozu o 11 miliárd EUR. EÚ už ukazuje, že možno rozvíjať hospodárstvo a zároveň znižovať emisie uhlíka.

EÚ ukazuje, že hospodársky rast a prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo sú zlučiteľné

Zdroj: Európska komisia, Európska environmentálna agentúra

Environmentálne hospodárske odvetvia EÚ rastú rýchlejšie ako celkové hospodárstvo

Zdroj: Eurostat, Európska komisia

EÚ môže stanovovať normy aj pre zvyšok sveta, ak prevezme vedúcu úlohu pri realizácii CUR a pri prechode na udržateľné hospodárstvo, a to aj prostredníctvom inteligentných investícií do inovácií a kľúčových podporných technológií. EÚ by tak ako prvá mohla využiť výhody spomínaného prechodu. Mala by tiež najsilnejšiu konkurenčnú výhodu na globálnom trhu zajtrajška. Prispieje to k budovaniu silnejších členských štátov v silnejšej Únii a ľuďom sa poskytne opora pri dosahovaní vlastných ambícií v oblasti slobody a blahobytu, čím sa naplní európska vízia.

Ekologický rast by bol víťazstvom pre všetkých³³ – mali by z neho prospech tak výrobcovia, ako aj spotrebitelia. Odhaduje sa, že dosiahnutie CUR v oblasti potravín, poľnohospodárstva, energetiky, materiálov, miest a zdravia a blahobytu by mohlo priniesť trhové príležitosti v

odstraňovaním znečistenia a akejkoľvek inej degradácie životného prostredia, a „riadenie zdrojov“, teda ochranu a udržiavanie zásob prírodných zdrojov, aby sa predišlo ich vyčerpaniu.

³³ S. Fankhauser, A. Bowen a kol. *Who will win the green race? In search of environmental competitiveness and innovation* (Kto vyhrá zelené preteky? Snaha o ekologickú konkurencieschopnosť a inovácie), 2013.

hodnote viac ako 10 biliónov EUR³⁴. Ambícia EÚ, teda dosiahnuť hospodárstvo, ktoré efektívne využíva zdroje a je klimaticky neutrálne, bude dôkazom, že ekologický prechod môže ísť ruka v ruke s rastúcou prosperitou. Ak EÚ a jej členské štáty chcú uspieť, musia stáť na čele vývoja vo vede, v technológiách a v modernej infraštruktúre. Musíme takisto podporovať vznik nových obchodných modelov, odstraňovať prekážky na jednotnom trhu a využívať nové technológie, ako je umelá inteligencia. Vďaka dôležitým horizontálnym faktorom, ako sú výskum a inovácie, financie, cenotvorba a zdaňovanie, zodpovedné obchodné správanie a nové obchodné modely a vzdelávanie, sa vytvoria správne podmienky pre zmenu smerom k udržateľnosti, ak budú zamerané na inovatívny, ekologický, inkluzívny a sociálne spravodlivý hospodársky prechod.

Aby sme to dosiahli, musíme pokračovať v investovaní do ľudí a do rôznych systémov, o ktoré sa opiera naša spoločnosť. Izolované, fragmentované prístupy sa ukázali ako neúčinné. Musíme budovať stratégie, ktoré budú mať komplexný a integrovaný charakter. Napríklad environmentálne otázky nemožno vyriešiť len environmentálnymi politikami, ak hospodárske politiky budú naďalej podporovať fosílna palivá, neefektívnosť zdrojov alebo neudržateľnú výrobu a spotrebu. Ani sociálne politiky samy osebe nepostačujú na to, aby prispievali k štvrtej priemyselnej revolúcii a podporovali pracovnú silu, ktorú ovplyvňuje uhlíkový prechod. Veľký význam pre budovanie potrebnej odolnosti v našich spoločnostiach budú mať aj silné politiky v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj výskum a vývoj.

Musíme konať na všetkých úrovniach. Inštitúcie EÚ, členské štáty a regióny budú všetky musieť priložiť ruku k dielu. Mestá, obce a vidiecke oblasti by sa spoločne mali stať hnacími silami zmeny. Spojiť sa budú musieť aj občania, podniky, sociálni partneri a výskumná a znalostná komunita. EÚ a jej členské štáty budú musieť spolupracovať s medzinárodnými partnermi. Ak chceme uspieť, musíme na všetkých úrovniach ťahať za jeden povraz.

3.1. Politické základy pre udržateľnú budúcnosť

Je preto mimoriadne dôležité, aby všetci aktéri v EÚ považovali prechod na udržateľné modely za prioritu. Musia ďalej rozvíjať prierezové politické programy, ktoré boli prijaté na úrovni EÚ v posledných rokoch. Už dnes sa síce významné časti politík EÚ zameriavajú na dosiahnutie CUR, členské štáty ich však musia ešte integrovať do praxe. Napríklad výdavky, ktoré spôsobuje nevykonávanie existujúcich právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia, sa vo všeobecnosti odhadujú na približne 50 miliárd EUR ročne v nákladoch na zdravotnú starostlivosť a priamych nákladoch na životné prostredie. Dosiahnutie úplného súladu s právnymi predpismi EÚ v oblasti životného prostredia by prinieslo nielen obrovské výhody pre životné prostredie a naše zdravie, ale aj pracovné miesta³⁵.

V rovnakom duchu nejde len o urýchlenie a rozšírenie udržateľných riešení, ale aj o budovanie partnerstiev a posilňovanie súdržnosti medzi rôznymi programami na všetkých úrovniach. Súdržnosť politík je rozhodujúcou podmienkou toho, aby sme mohli plniť CUR a zabezpečiť dlhodobý ekologický a inkluzívny rast pre EÚ.

V súlade so silnou dôkazovou základňou kľúčových výziev v oblasti udržateľnosti a príležitostí pre EÚ je dôležité zamerať sa na výrobu a spotrebu v oblastiach materiálov a výrobkov, potravín, energie, mobility a zastavaného prostredia³⁶, pričom treba dbať na

³⁴ Výbor pre obchod a udržateľný rozvoj, *Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission* (Lepší obchod, lepší svet – správa Výboru pre obchod a udržateľný rozvoj), január 2017, s. 12.

³⁵ Preskúmanie vykonávania environmentálnych právnych predpisov EÚ z roku 2017.

³⁶ Okrem iného: Medzivládny panel o zmene klímy, *Global warming of 1.5 °C: an IPCC special report on the impacts of global warming of 1.5 °C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty*

sociálne dôsledky zmien v týchto oblastiach. Práve tu sú zmeny smerom k udržateľnosti najpotrebnejšie a sú potenciálne najprospernejšie pre hospodárstvo, spoločnosť a prírodné prostredie EÚ so silnými pozitívnymi globálnymi účinkami presahovania. Tieto oblasti nefungujú izolovane, ale sú silne prepojené a navzájom sa posilňujú.

3.1.1. Od lineárneho k obehovému hospodárstvu

Rastúca prístupnosť a cenová dostupnosť rôznych materiálov a výrobkov zjednodušujú náš život a prispievajú k zvyšovaniu životnej úrovne a kvality života v EÚ. Naša spotrebná kultúra však vedie k nadmernej ťažbe prírodných zdrojov a rastúcemu tlaku na prírodný kapitál a klímu³⁷.

Musíme zabezpečiť, aby sme mohli ďalej rozvíjať naše hospodárstvo udržateľným spôsobom a zlepšovať životnú úroveň v súlade s požiadavkami občanov. To si bude vyžadovať nový dizajn materiálov a výrobkov, aby sme mali vhodné prostriedky na čoraz častejšie opätovné používanie, opravy a recykláciu. Tým sa nielen obmedzí odpad, ale zníži sa aj potreba ťažiť nové zdroje, čo si vyžaduje veľké finančné a environmentálne náklady. Ak sa skončí životnosť nejakého výrobku, či už ide o džinsy, smartfón, nádoby na potraviny alebo nábytok, v skutočne obehovom hospodárstve sa zabezpečí, aby sa zachovala väčšina jeho materiálnej hodnoty. Čo sa predtým považovalo za odpad sa tak môže použiť na produkciu nových výrobkov.

Prechod na obehové hospodárstvo vrátane obehového biohospodárstva je obrovskou príležitosťou na vytvorenie konkurenčných výhod na udržateľnom základe. Uplatňovanie zásad obehového hospodárstva vo všetkých odvetviach a druhoch priemyslu bude prospešné pre Európu z environmentálneho aj sociálneho hľadiska. Navyše to má potenciál vytvoriť do roku 2030 čistý hospodársky prínos vo výške 1,8 bilióna EUR³⁸, viesť k vytvoreniu viac ako 1 milióna nových pracovných miest v celej EÚ do roku 2030³⁹ a zohrať kľúčovú úlohu pri

(Globálne otepľovanie o 1,5 °C: osobitná správa IPCC o vplyve globálneho otepľovania o 1,5 °C v porovnaní s predindustriálnou úrovňou a súvisiacich postupoch znižovania emisií skleníkových plynov v kontexte posilnenia globálnej reakcie na hrozbu zmeny klímy, udržateľného rozvoja a úsilia o odstránenie chudoby), 2018; Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G. (2018): *SDG Index and Dashboards Report 2018* (Správa o ukazovateľoch a prehľadoch CUR za rok 2018). New York: Bertelsmann Stiftung a Sieť pre riešenia udržateľného rozvoja (SDSN); Európa na ceste k udržateľnej budúcnosti – príspevok platformy viacerých zainteresovaných strán pre plnenie cieľov udržateľného rozvoja v diskusnom dokumente EÚ, október 2018.

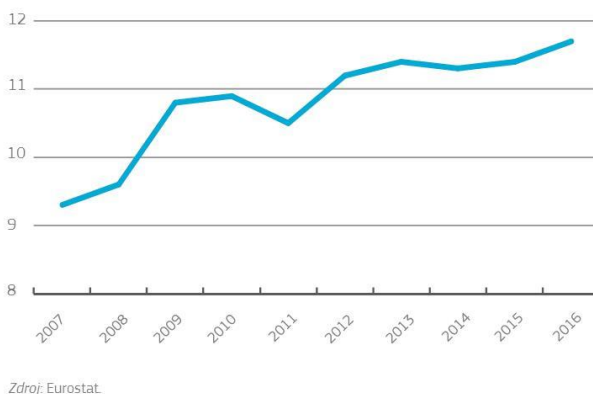
³⁷ Eurostat, Udržateľný rozvoj v Európskej únii – Monitorovacia správa o pokroku v dosahovaní CUR v kontexte EÚ, ročník 2018.

³⁸ *Growth within: A circular economy vision for a competitive Europe* (Rast zvnútra: vízia obehového hospodárstva pre konkurencieschopnú Európu), nadácia Ellen MacArthurovej a McKinseyho centrum pre obchod a životné prostredie, 2015.

³⁹ Smerom k obehovému hospodárstvu – Nakladanie s odpadom v EÚ, 2017, výskumná služba Európskeho parlamentu.

znižovaní emisií skleníkových plynov⁴⁰. Keďže výrobky EÚ sa vo veľkom spoliehajú na zdroje z iných častí sveta, prechod na obehové hospodárstvo by takisto pomohol EÚ znížiť environmentálne, sociálne a hospodárske tlaky v celosvetovom meradle a zvýšiť vlastnú strategickú autonómiu.

Používanie obehových materiálov sa v EÚ zintenzívňuje.
Miera využívania v %, EÚ28.

Hospodárstvo EÚ má najlepšie predpoklady na to, aby ťažilo z prechodu na obehové hospodárstvo, keďže môže urobiť z obehových výrobkov jeho centrálny prvok a vytvárať tak konkurenčné výhody. Aby sme si však túto výhodu zachovali, úsilie budeme musieť zintenzívniť. V akčnom pláne pre obehové hospodárstvo, ktorý Junckerova Komisia prijala v roku 2015, sa stanovujú opatrenia na usmernenie hospodárstva EÚ na ceste k obehovému modelu a na pomoc EÚ, aby sa stala svetovým lídrom v tomto prechode. Plán zahŕňa kroky na zmenu modelov spotreby a výroby zameraním sa na dizajn výrobkov (trvanlivosť, opraviteľnosť, opätovná použiteľnosť a recyklovateľnosť), nakladanie s odpadom (predchádzanie tvorbe odpadu, recyklácia materiálov, energetické zhodnocovanie a predchádzanie skládkovaniu) či zvyšovanie informovanosti spotrebiteľov. Takmer všetky prvky akčného plánu už boli zrealizované, ale bude potrebné prijať viac opatrení na vybudovanie plne obehového európskeho hospodárstva.

Obnovená stratégia EÚ pre biohospodárstvo predložená v roku 2018 dopĺňa akčný plán pre obehové hospodárstvo, zlepšuje a rozširuje udržateľné využívanie obnoviteľných zdrojov a umožňuje, aby sa obnoviteľné suroviny a priemyselné vedľajšie produkty transformovali na biovýrobky, ako sú palivá, chemické látky, kompozity, nábytok či hnojivá.

Teraz je nevyhnutné tieto politiky presadiť v praxi a naďalej uprednostňovať nové opatrenia v tejto oblasti na všetkých úrovniach riadenia EÚ. Členské štáty budú musieť zrealizovať napríklad ambicióznou modernizáciu pravidiel EÚ o odpade. Posudzovania životného cyklu výrobkov by sa mali stať normou a mal by sa čo najviac rozšíriť rámec pre ekodizajn, ktorý bol vytvorený na zefektívnenie výrobkov z hľadiska znižovania spotreby energie a zdrojov. Práca, ktorá sa začala v oblasti chemických látok, netoxického prostredia, environmentálneho označovania a ekologických inovácií, kritických surovín a hnojív, sa musí urýchliť. Vysokou prioritou musí zostať posilnenie trhu s druhotnými surovinami. Úspešná práca na obehovom hospodárstve v oblasti plastov bude musieť zostať kľúčovou oblasťou záujmu a bude potrebné podporovať aj ďalšie odvetvia, ktoré intenzívne využívajú zdroje a znečisťujú prostredie, ako sú potraviny, textilie a elektronika, a stimulovať ich, aby nadobudli obehový charakter. Je

⁴⁰ SITRA, *The circular economy – a powerful force for climate mitigation* (Obehové hospodárstvo – silný faktor zmierňovania zmeny klímy), 2018. K dispozícii na adrese: <https://www.sitra.fi/en/publications/circular-economy-powerful-force-climate-mitigation/>.

potrebné rozšíriť a posilniť odvetvia založené na biotechnológiách a zároveň chrániť naše ekosystémy a brániť nadmernému využívaniu prírodných zdrojov. V budúcnosti by sme mali urobiť z obehového hospodárstva chrbtovú kosť priemyselnej stratégie EÚ, čím sa umožní obehovosť v nových oblastiach a odvetviach, uľahčí spotrebiteľom prijímanie fundovaných rozhodnutí a podnieti úsilie verejného sektora prostredníctvom udržateľného verejného obstarávania. Teraz je ten pravý čas a rastúca vlna verejnej podpory v prospech stratégie EÚ pre plasty naznačuje, že čoraz viac ľudí chápe, aké dôležité je pokračovať v tejto ceste.

Obehové hospodárstvo v praxi: EÚ zavádza prvú komplexnú stratégiu pre plasty na svete

Stratégia EÚ pre plasty⁴¹ a právne predpisy týkajúce sa plastov na jednorazové použitie⁴² ochráni životné prostredie pred plastovým odpadom a zároveň podporia rast a inovácie. Všetky plastové obaly uvádzané na trh EÚ budú musieť byť do roku 2030 recyklovateľné hospodársky životaschopným spôsobom, úmyselne pridávané mikroplasty a najškodlivejšie jednorazové plastové predmety, pre ktoré existujú alternatívy, budú zakázané a na výrobu nových výrobkov sa budú čoraz viac využívať recyklované plasty.

3.1.2. Trvalá udržateľnosť „z farmy na vidličku“

Poľnohospodársky sektor a vidiecke oblasti EÚ sú rozhodujúce pre dobré životné podmienky Európanov. Vďaka nášmu poľnohospodárstvu a potravinárskemu priemyslu je EÚ jedným z popredných svetových výrobcov potravín, garantom potravinovej bezpečnosti a poskytovateľom miliónov pracovných miest pre Európanov. Poľnohospodári EÚ sú aj prvými správcami prírodného životného prostredia, keďže sa starajú o prírodné zdroje na ploche tvoriacej 48 % územia EÚ a s lesníkmi o ďalších 40 %. Vo vidieckych oblastiach EÚ sa rozvíjajú inovatívne odvetvia, ako je napríklad biohospodárstvo. Naše vidiecke oblasti navyše plnia funkciu významných stredísk pre rekreáciu a cestovný ruch. Najpriamejšie negatívne postihnutí sú však poľnohospodári a lesníci, keďže teploty sa naďalej zvyšujú a stav prírodného životného prostredia sa zhoršuje.

Poľnohospodárstvo EÚ dosiahlo v oblasti klímy a životného prostredia skutočný pokrok, keď od roku 1990 znížilo emisie skleníkových plynov o 20 % a dusičnanov v riekach o 17,7 %. Zistené výzvy však pretrvávajú. Ak chceme zmodernizovať hospodárstvo, chrániť životné prostredie a zlepšiť kvalitu potravín, treba napraviť nerovnováhy v potravinovom reťazci – od poľnohospodárstva a rybolovu až po potravinársky a nápojový priemysel, dopravu, distribúciu a spotrebu.

Najlepšie riešenie do budúcnosti ponúkajú ciele trvalo udržateľného rozvoja. Odhaduje sa, že globálny potravinový a poľnohospodársky systém by mohol v súlade s cieľmi trvalo udržateľného rozvoja vytvoriť do roku 2030 novú hospodársku hodnotu vo výške viac ako 1,8 bilióna EUR⁴³. Mohol by priniesť výživné, cenovo dostupné potraviny pre rastúcu svetovú populáciu, vytvoriť vyššie príjmy, pomôcť obnoviť lesy, zdroje sladkej vody a ekosystémy, ako aj zvýšiť odolnosť proti dôsledkom zmeny klímy⁴⁴. Očakáva sa, že udržateľné postupy

⁴¹ COM(2018) 028 final.

⁴² COM(2018) 340 final.

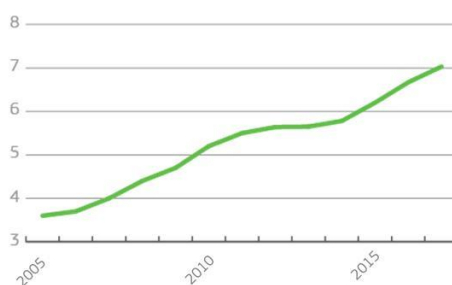
⁴³ Výbor pre obchod a udržateľný rozvoj, *Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission* (Lepší obchod, lepší svet – správa Výboru pre obchod a udržateľný rozvoj), január 2017.

⁴⁴ Výbor pre obchod a udržateľný rozvoj, *Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission* (Lepší obchod, lepší svet – správa Výboru pre obchod a udržateľný rozvoj), január 2017.

poľnohospodárskej a potravinárskej výroby povedú v globálnom meradle do roku 2050 k vytvoreniu viac ako 200 miliónov pracovných miest na plný úväzok⁴⁵.

Tu takisto vzniká veľký dopyt. Občania si čoraz viac cenia potraviny so širšími prínosmi pre spoločnosť, ako sú napríklad produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby, produkty so zemepisným označením, lokalizované systémy produkcie potravín s nižšími uhlíkovými stopami a inovatívne potravinové riešenia s nízkymi emisiami. Ekologické poľnohospodárstvo s dôrazom na ochranu životného prostredia a dobré životné podmienky zvierat neustále rastú vo všetkých členských štátoch EÚ od roku 2005 a očakáva sa, že budú naďalej rásť⁴⁶.

Ekologické hospodárstvo sa v EÚ rozširuje a medzi rokmi 2005 a 2016 sa plocha určená na jeho využívanie takmer zdvojnásobila.
Plocha obhospodarovaná ekologicky, % využívanej poľnohospodárskej pôdy.

Zdroj: Eurostat.

Európska únia ako najväčší vývozca a dovozca agropotravinových výrobkov na svete⁴⁷ má dobrú pozíciu, aby mohla využiť túto hospodársku príležitosť a stať sa svetovým lídrom v oblasti udržateľných potravín. Možno to dosiahnuť, potrebujeme však na to komplexný prístup so skutočnou zmenou spôsobu výroby, transformácie, spotreby a distribúcie potravín urýchlením prechodu na **udržateľný potravinový systém** založený na zásadách obehového hospodárstva a presadenie inovatívnej, zdravej, ekologickej, bezpečnej a výživnej potravinárskej výroby šetrnej k životnému prostrediu a zohľadňujúcej dobré životné podmienky zvierat ako jednej z našich hlavných značiek.

Komisia navrhla modernizovanú spoločnú poľnohospodársku politiku, v rámci ktorej sa budú musieť v národných plánoch členských štátov odrážať silné zásady udržateľnosti zakotvené v cieľoch spoločnej poľnohospodárskej politiky. Spoločná rybárska politika viedla k významnému pokroku v zlepšovaní udržateľnosti európskeho rybného hospodárstva. Riadne vykonávanie spoločnej rybárskej politiky vrátane udržateľného riadenia všetkých populácií rýb a rozvoja udržateľnej akvakultúry má však naďalej zásadný význam.

Rámček: Podpora prechodu na udržateľné poľnohospodárstvo prostredníctvom modernizovanej spoločnej poľnohospodárskej politiky

⁴⁵ Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), Zelené pracovné miesta. K dispozícii na adrese: <http://www.fao.org/rural-employment/work-areas/green-jobs/en/>.

⁴⁶ Eurostat, Udržateľný rozvoj v Európskej únii – Monitorovacia správa o pokroku v dosahovaní CUR v kontexte EÚ, ročník 2018.

⁴⁷ Európska komisia, Monitorovanie poľnohospodárskej obchodnej politiky, MAP 2018–1, „Agropotravinársky obchod v roku 2017: ďalší rekordný rok pre agropotravinársky obchod EÚ“.

Budúca spoločná poľnohospodárska politika (na roky 2021 až 2027)⁴⁸ bude naďalej zabezpečovať prístup ku kvalitným potravinám a silnú podporu pre jedinečný európsky model poľnohospodárstva so zvýšeným dôrazom na životné prostredie a klímu, pričom bude podporovať plynulý prechod na udržateľnejšie poľnohospodárstvo a rozvoj dynamických vidieckych oblastí.

Nové záväzky zahŕňajú zachovanie pôd bohatých na uhlík prostredníctvom ochrany mokradí a rašelinísk; povinné využívanie nástroja na hospodárenie so živinami s cieľom zlepšiť kvalitu vody, znížiť hladiny amoniaku a oxidu dusného a striedanie plodín namiesto ich diverzifikácie. Všetci poľnohospodári, ktorí využívajú podporu spoločnej poľnohospodárskej politiky, budú musieť dodržiavať tieto základné normy.

Každý členský štát bude musieť vypracovať ekologické režimy na podporu a/alebo motivovanie poľnohospodárov, aby uprednostňovali poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie, ktoré presahujú rámec ich povinných požiadaviek. Poľnohospodári budú mať okrem toho možnosť ďalej prispievať k zvyšovaniu udržateľnosti, keďže budú dostávať dodatočnú podporu prostredníctvom rôznych dobrovoľných systémov.

V tejto súvislosti je dôležité presadzovať obozretnejšie používanie antimikrobiálnych látok, aby sa znížilo riziko ďalšej antimikrobiálnej rezistencie u zvierat a ľudí⁴⁹, vykonávať akčný plán EÚ na boj proti plytvaniu potravinami, zamerať sa na normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, zabezpečiť udržateľné využívanie pesticídov a premeniť biologický odpad, zvyšky a odhodené úlovky na cenné zdroje. Vytvorenie transparentnosti hodnotových reťazcov a motivovanie výrobcov a supermarketov, aby zaradili do ponuky udržateľné potraviny a zdravú stravu, a spotrebiteľov, aby ich kupovali, by sa mohlo podporiť primeranými a inovatívnymi opatreniami vrátane lepšieho vzdelávania a informovania spotrebiteľov s cieľom ponúknuť reálny, cenovo dostupný a zdravý výber z ponuky. Prechod na udržateľnejšiu spotrebu produktov živočíšneho pôvodu by navyše priniesol značné zdravotné prínosy pre spotrebiteľov a priaznivo by ovplyvnil prírodné životné prostredie⁵⁰.

3.1.3. Energia, budovy a mobilita pripravená na budúcnosť

Čistá energia je kľúčová na ceste k udržateľnej budúcnosti. Musíme vyrábať, skladovať a spotrebúvať energiu udržateľným spôsobom s cieľom znížiť náš vplyv na životné prostredie a chrániť zdravie Európanov.

Európska únia je už teraz jedným z najviac uhlíkovo efektívnych hospodárstiev na svete. Energia z obnoviteľných zdrojov je neoddeliteľnou súčasťou energetického mixu v Európe, pričom viac ako polovica dodávok elektrickej energie v EÚ je klimaticky neutrálna. Opatrenia v oblasti energetickej efektívnosti vrátane energetického označovania viedli v posledných rokoch k poklesu spotreby energie.⁵¹ Pri nákupe domácich spotrebičov sa ľudia čoraz častejšie rozhodujú pre energeticky účinnú možnosť. V oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti v Európe existuje takmer 1,5 milióna pracovných miest.

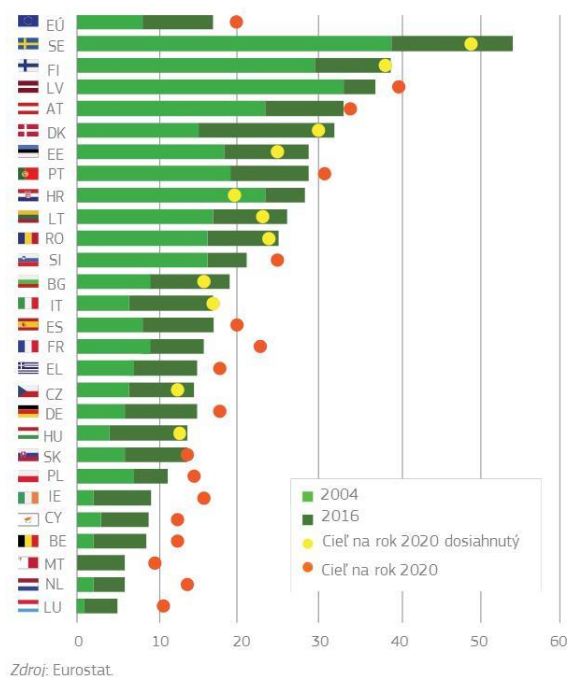
⁴⁸ K dispozícii na adrese: https://ec.europa.eu/commission/publications/natural-resources-and-environment_sk.

⁴⁹ K dispozícii na adrese: https://ec.europa.eu/health/amr/sites/amr/files/amr_action_plan_2017_en.pdf.

⁵⁰ Hĺbková analýza na podporu oznámenia Komisie COM(2018) 773, „Čistá planéta pre všetkých – Európska dlhodobá strategická vízia pre prosperujúce, moderné, konkurencieschopné a klimaticky neutrálné hospodárstvo“. Produkcia mäsa patrí k tým najnáročnejším na množstvo pôdy na jednotku kalórie. Vďaka posunu a zníženiu spotreby mäsa sa uvoľní dodatočná pôda.

⁵¹ Za posledných 10 rokov sa výrazne zvýšila energetická účinnosť chladničiek (to isté platí napríklad aj pre práčky, umývačky a televízie). Zároveň to znamená, že ľudia si kupujú efektívnejšie výrobky. Rebríček desiatich najlepších vychádza z údajov spoločnosti GfK. K dispozícii na adrese: topen.eu.

V roku 2016 predstavovala energia z obnoviteľných zdrojov 17 % spotrebovanej energie v EÚ, čím sa nachádzame na ceste k 20 % cieľu pre rok 2020
V % hrubej konečnej spotreby energie

Prostredníctvom energetickej únie Európska komisia zaviedla jeden z najkomplexnejších globálnych politických rámcov pre energetickú transformáciu a hospodársku modernizáciu, ktorý spája politiky v oblasti klímy, energetiky, dopravy, výskumu a podobne. Ako súčasť právnych predpisov energetickej únie nám cieľ EÚ, aby aspoň 32 % celkovej spotreby energie predstavovala energia z obnoviteľných zdrojov a energetická efektívnosť sa nachádzala aspoň na úrovni 32,5 % v roku 2030, umožnia prekročiť rámec nášho záväzku vyplývajúceho z Parížskej dohody znížiť emisie skleníkových plynov do roku 2030 aspoň o 40 % v porovnaní s úrovňou v roku 1990.

Rámček: Čistá energia je príležitosťou pre zamestnanosť a rast

V rokoch 2008 až 2014 sa počet pracovných miest v technológiách v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov zvýšil o 70 %. Za predpokladu, že sa zmobilizujú verejné a súkromné investície, existuje do roku 2030 potenciál na vytvorenie ďalších 900 000 pracovných miest. V odvetví energetickej účinnosti by sa na miestnej úrovni mohlo vytvoriť až 400 000 ďalších pracovných miest.

Nad rámec roku 2030 treba zlepšiť dodržiavanie litery Parížskej dohody, čím sa využije plný hospodársky potenciál energetickej transformácie. Európska únia môže výrazne znížiť svoju nákladnú závislosť od fosílnych palív, zredukovať náklady na dovoz fosílnych palív vo výške približne 260 miliárd EUR, zvýšiť energetickú autonómiu a prispieť k spravodlivejšiemu trhu s energiou. Je nevyhnutné, aby sme pokračovali v integrácii trhu s energiou budovaním chýbajúcich prepojení a uľahčením cezhraničného obchodovania s energiou. Prechod na čistú energiu možno podporiť aj energiou z oceánov a veternou energiou na mori. Európska únia ako líder v tejto oblasti by mala pokračovať vo využívaní tejto výhody prvého ťahu.

Keďže **budovy** sú v súčasnosti zodpovedné za približne 40 % spotreby energie, treba podporovať zlepšovanie energetickej efektívnosti budov renováciou a modernizáciou. K tomu už dochádza. Napríklad odvetvia environmentálnych tovarov a služieb spojené najmä s renováciou budov zamestnávajú v Európe viac ako 3,4 milióna pracovníkov. Zníženie dopytu po energii v budovách si vyžaduje, aby sa viac využívalo efektívne a čisté vykurovanie, ale aj

inteligentnejšie budovy, domáce spotrebiče a zlepšené izolačné materiály, a to v úplnom súlade so zásadami obehového hospodárstva. Cieľom smernice o energetickej hospodárnosti budov je zlepšiť kvalitu života tým, že naše domy budú lepšie izolované a vetrané, a teda budú lepšími miestami na život, a zároveň do roku 2050 dekarbonizovať náš fond budov. Vďaka takýmto opatreniam sa znížia životné náklady a ľudia získajú plnšie peňaženky. Predovšetkým je však potrebné nájsť spôsoby a prostriedky, ako pomôcť ľuďom, aby sa tento prechod uskutočnil.

Ďalšou hlavnou hnacou silou prechodu na čistú, uhlíkovo neutrálnu budúcnosť s efektívnym využívaním zdrojov je **odvetvie mobility** – od mestskej mobility, transeurópskych sietí, až po cestnú, lodnú a leteckú dopravu. V službách v oblasti dopravy a mobility je zamestnaných približne 11 miliónov ľudí, pričom dopyt po mobilitě je v súčasnosti vysoký. Doprava však má dnes na svedomí znečistenie ovzdušia, hluk, dopravné preťaženie a dopravné nehody. Toto odvetvie už produkuje takmer štvrtinu emisií skleníkových plynov v Európe a jeho emisná stopa sa zvyšuje. V stratégii pre nízkoemisnú mobilitu, ktorú Komisia predstavila v roku 2016, a v nasledujúcich návrhoch, ktoré sprevádzalo oznámenie „Európa v pohybe“, sa predpokladá mnoho opatrení na zvýšenie udržateľnosti nášho dopravného systému. Tieto opatrenia sú zamerané na zníženie emisií skleníkových plynov a vyslanie signálu spoločnostiam z EÚ, aby investovali do čistej dopravy. To takisto prispeje k vytváraniu pracovných miest a rastu. Musíme uprednostňovať čisté a cenovo dostupné alternatívy, aby sme mali na cestách EÚ iba vozidlá s nulovými emisiami, a čo najlepšie využívať digitálne technológie na zníženie spotreby paliva. K znížovaniu emisií, napríklad v oblasti leteckej a cestnej dopravy, prispievajú aj systémy satelitnej navigácie EÚ.

Priekopníkmi posunu smerom k udržateľnej mobilitě sú mestá. Zohrávajú dôležitú úlohu prostredníctvom udržateľného mestského územného plánovania, v ktorom sa integruje územné plánovanie a riešia potreby v oblasti mobility a infraštruktúra. Mestským oblastiam by sa takisto malo pomôcť pri využívaní digitalizácie, automatizácie a ďalších inovatívnych riešení, pričom by mali podporovať aktívnu a spoločnú dopravu – od aktívnejšej chôdze a bicyklovania až po služby spoločného využívania áut (car-sharing) a spoločné jazdy jedným automobilom (car-pooling).

Okrem toho je dôležité preskúmať koncepciu a životnosť vozidiel a dopravnej infraštruktúry s cieľom zabezpečiť, aby sa maximálne využili príležitosti prejsť na obehové hospodárstvo. Vo vozidlách, ktoré dosiahli koniec životnosti, sa ešte stále nachádzajú mnohé cenné materiály. Legislatívny rámec EÚ pre vozidlá po uplynutí životnosti vyžaduje od výrobcov, aby navrhovali a vyrábali nové vozidlá bez nebezpečných látok, a to tak, aby bolo jednoduché opätovne využívať a recyklovať materiály starého vozidla v nových výrobkoch.

Na dosiahnutie účinnejšej recyklácie by sa mohlo a malo urobiť viac využívaním recyklovaného materiálu vo vozidlách a dopravnej infraštruktúre. Napríklad zvýšenie miery

zberu a recyklácie batérií do elektrických vozidiel v EÚ by mohlo znížiť závislosť od dovážaných materiálov a pomôcť zachovať hodnotu recyklovaných materiálov v hospodárstve EÚ. Na to, aby sa potenciál obehového hospodárstva v odvetví dopravy čo najlepšie využil, budú dôležité dodatočné regulačné aj finančné stimuly.

3.1.4. Zabezpečenie sociálne spravodlivého prechodu

Solidarita a prosperita sú samé osebe jedinečnými hodnotami, z ktorých je utkaná štruktúra našich slobodných a demokratických spoločností. Prechod na ekologicky udržateľný hospodársky rast a konkurencieschopnosť môže byť úspešný len vtedy, ak bude zároveň inkluzívny. Zmena v oblasti udržateľnosti sa preto týka aj **podpory sociálnych práv a kvality života** pre všetkých, čím na druhej strane prispieva k sociálnej súdržnosti v členských štátoch a v celej EÚ.

Prechod na udržateľnosť môže silne pozitívne ovplyvniť sociálny blahobyt. Okrem toho môže mať značné zdravotné prínosy tým, že sa ním tiež položí základ pre dôstojné pracovné miesta. Všeobecne sa uznáva, že dobrý zdravotný stav je úzko spätý so stavom nášho prírodného životného prostredia. Nepriaznivé účinky znečistenia ovzdušia a vody sú v tejto súvislosti ukázkovým príkladom. Udržateľné potravinové systémy môžu poskytovať kvalitné výživné potraviny pre všetkých občanov.

Rámček: Právne predpisy EÚ týkajúce sa chemických látok významne prispeli k zabezpečeniu vysokej úrovne ochrany ľudského zdravia. Za posledné štyri desaťročia sa dramaticky znížilo vystavenie ľudí a životného prostredia nebezpečným látkam. Právne predpisy EÚ takisto pomohli znížiť vystavenie účinkom určitých karcinogénov na pracovisku a za posledných 20 rokov zabránili odhadom miliónu nových prípadov rakoviny v EÚ.

Vytváranie synergii a modernizácia nášho hospodárstva takisto niekedy so sebou prinášajú zložité kompromisy. Zatiaľ čo v rámci prechodu na udržateľnosť sa vytvoria nové pracovné miesta, tradičné pracovné miesta môžu v dôsledku digitalizácie a automatizácie zaniknúť alebo sa zmeniť, čím vzniká dočasné napätie na trhu práce. Pokiaľ ide o trh práce, v súčasnosti napríklad nie je jasné, aký naň bude mať skutočný vplyv umelá inteligencia.

Napriek tomu, že mnohé domácnosti si ledva zarábajú na živobytie, rastie povedomie verejnosti o tom, že musíme zmeniť spôsob, akým vyrábame a spotrebúvame. Tieto problémy však nielenže môžu pomerne tvrdo postihnúť vrstvy so stredným a nižším príjmom, ale náklady na – povedzme – modernizáciu domov, automobilov alebo zručností môžu aj pre nich predstavovať väčšie bremeno.

Tento prechod má dôsledky pre zamestnancov v dotknutých podnikoch a niekedy pre celé regióny. Základnou zásadou na umožnenie tohto prechodu je na nikoho nezabudnúť. Jednoducho nemôžeme uspieť s prechodom na udržateľnosť na úkor skupín ľudí, spoločenských, odvetví alebo regiónov. Všetci členovia našej spoločnosti budú musieť získať rovnaké príležitosti, aby prispievali k udržateľnej budúcnosti Európy a mali z tohto prechodu úžitok. Musíme predovšetkým posilniť postavenie žien, aby mohli vstupovať na trh práce a usilovať sa o ekonomickú nezávislosť.

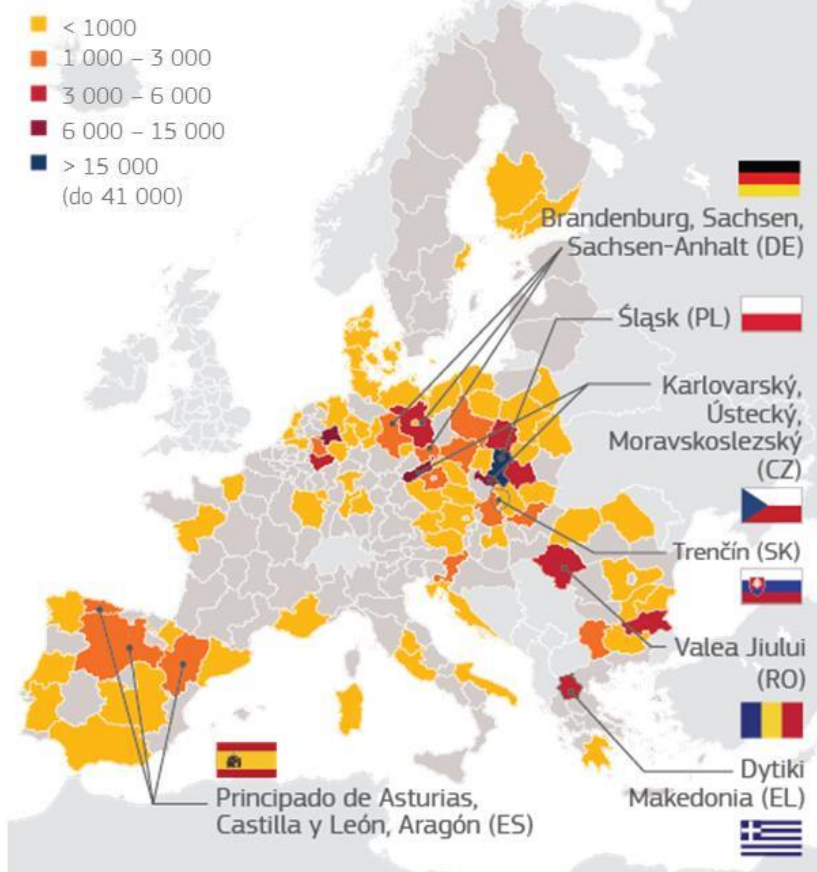
Aby sme uspeli pri budovaní našej spoločnosti na udržateľnej ceste, musíme zabezpečiť, aby naše politiky pomohli všetkým Európanom zvládnuť túto zmenu – vrátane toho, aby boli vybavení potrebnými zručnosťami. Komisia spustila napríklad iniciatívu s názvom Uhoľné regióny prechádzajúce transformáciou, ktorá pomáha rozvíjať stratégie a projekty pre životaschopnú sociálnu, hospodársku a technologickú transformáciu v určitých regiónoch EÚ a ktorá sa rozšíri na regióny s vysokou produkciou uhlíka. Takéto včasné iniciatívy, ktoré

predvídajú výzvy spojené s prechodom hospodárstva, by sa mali posilniť a rozšíriť do iných odvetví, v ktorých je prechod potrebný. Príkladom by mohol byť automobilový priemysel a niektoré potravinárske odvetvia.

Plánovanie EÚ s dostatočným predstihom pred transformáciou v uhoľných regiónoch

Potenciálne straty pracovných miest v EÚ27

Jednotlivo – 2030 (kumulatívne)

Zdroj: Európska komisia (GR JRC, GR REGIO).

Zabezpečenie sociálne inkluzívneho a spravodlivého prechodu bude mať zásadný význam aj pre prijatie potrebných krokov verejnosťou a úspešný prechod pre všetkých. To si vyžaduje väčšiu a spravodlivejšiu účasť na trhu práce so zameraním na kvalitné pracovné miesta a pracovné podmienky. Z toho okrem toho vyplýva rešpektovanie práv menšín.

V tejto súvislosti môže riadna, legálna a dobre riadená migrácia vytvoriť príležitosti pre európske hospodárstvo a riešiť meniacu sa demografiu v krajinách pôvodu aj v cieľových krajinách migrantov. Integrácia a plná účasť v spoločnostiach – či už kultúrna, sociálna alebo hospodárska – všetkých migrantov, ktorí majú právne podložený a riadny pobyt v EÚ, sú spoločnou zodpovednosťou a majú zásadný význam pre zabezpečenie sociálnej súdržnosti⁵².

Prechod na udržateľnosť si takisto vyžaduje investície do účinných a integrovaných systémov sociálnej ochrany vrátane kvalitných služieb, ako sú vzdelávanie, odborná príprava,

⁵² COM(2016) 377.

celoživotné vzdelávanie, starostlivosť o deti, mimoškolská starostlivosť, zdravotná a dlhodobá starostlivosť. To je nevyhnutné na zabezpečenie rovnakých príležitostí pre všetkých a na podporu hospodárskej a sociálnej konvergenencie. Najmä systémy zdravotnej starostlivosti sa musia vyvíjať tak, aby boli ľahko a cenovo dostupné pre všetkých a aby sa zlepšil prístup k liekom, viac sa zamerali na pacienta a na podporu zdravia a prevenciu chorôb. Mali by disponovať aj intenzívnejším a lepším plánovaním a predvídaním počtu zdravotníckych pracovníkov a takisto viac využívať nákladovo efektívne digitálne technológie⁵³.

Sociálne investície musia preto zostať jednou z hlavných priorít EÚ a jej členských štátov. Dôležitým referenčným bodom je diskusný dokument o sociálnom rozmere Európy⁵⁴, ktorý podrobne skúma možnosti prispôsobenia našich sociálnych modelov prítomným výzvam. Hlavným rámcom pre napredovanie EÚ v tejto oblasti je Európsky pilier sociálnych práv, ktorý inštitúcie EÚ vyhlásili v novembri 2017. Účelom piliera je usmerniť obnovený proces zlepšovania pracovných a životných podmienok. Stanovujú sa v ňom kľúčové zásady a práva v oblasti zamestnanosti a v sociálnej oblasti. Teraz sa musíme zamerať na dodržiavanie tohto piliera. Takisto musíme zabezpečiť, aby vykonávanie piliera pomohlo vybaviť ľudí správnymi zručnosťami pre správne pracovné miesta, ktoré sú zamerané na ekologický hospodársky prechod.

Prechod na udržateľnosť musí takisto naďalej pomáhať členským štátom a regiónom rásť a navzájom prerastať, pričom by sa malo zabrániť širšej regionálnej nespravodlivosti a nerovnostiam, a to v rámci EÚ aj medzi mestskými a vidieckymi oblasťami.

Zatiaľ čo vidiecke oblasti predstavujú 75 % územia EÚ, mestské oblasti sú domovom pre viac ako dve tretiny obyvateľov EÚ. Tieto vytvárajú až 85 % HDP EÚ, predstavujú približne 60 – 80 % spotreby energie a bežne v nich dochádza k problémom, ako sú napríklad dopravné preťaženie, nedostatok primeraného bývania, znečistenie ovzdušia a zhoršujúca sa úroveň infraštruktúry⁵⁵. Vykonávanie a rozvoj mestskej agendy EÚ by malo zostať prioritou a mali by sa zintenzívniť synergie s rôznymi politikami udržateľnosti a inými nástrojmi.

Vidiecke oblasti sú takisto hlavnými dodávateľmi potravín, energie a materiálov, ktoré spotrebúvame, a sú preto rozhodujúce pre prechod na udržateľnosť. Príkladom, ako možno významne prispieť k dekarbonizácii nášho hospodárstva a súčasne vytvárať pracovné miesta na vidieku, je biohospodárstvo. Udržateľný cestovný ruch a potravinové systémy sú tiež dobrými príkladmi hospodárskych príležitostí vo vidieckych oblastiach, ktoré zahŕňajú ochranu a skvalitňovanie kultúrneho a prírodného dedičstva.

Opatrenia EÚ, ako sú napríklad politika súdržnosti a politiky rozvoja vidieka vrátane Opatrení EÚ pre inteligentné obce, nebudú stačiť a všetci aktéri vrátane vnútroštátnych a regionálnych orgánov budú musieť prispieť k urýchleniu prechodu na udržateľnosť a uplatňovať primerané regulačné a iné prístupy, ktoré posilňujú vidiecke oblasti a zabezpečujú rovnaké životné podmienky.

⁵³ V roku 2017 sa na zdravotnú starostlivosť vydalo 9,6 % HDP Európy, čím sa zvýšila efektívnosť výdavkov na zdravotníctvo, pričom riešenie nehospodárnych výdavkov je čoraz dôležitejším aspektom v tejto oblasti.

⁵⁴ COM(2017) 206, Diskusný dokument o sociálnom rozmere Európy, 26. apríl 2017.

⁵⁵ Organizácia Spojených národov, Ciele trvalo udržateľného rozvoja, cieľ 11: premeniť mestá a ľudské obydliá na inkluzívne, bezpečné, odolné a trvalo udržateľné. K dispozícii na adrese: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/cities/>.

3.2. Horizontálne faktory umožňujúce prechod na udržateľnosť

3.2.1. Vzdelávanie, veda, technológia, výskum, inovácie a digitalizácia

Vzdelávanie, veda, technológia, výskum a inovácie sú predpokladom dosiahnutia udržateľného hospodárstva EÚ, ktoré spĺňa ciele trvalo udržateľného rozvoja⁵⁶. Musíme naďalej zvyšovať informovanosť, rozširovať naše vedomosti a zdokonaľovať naše zručnosti. Mali by sme viac investovať do týchto oblastí a zamerať ich na ciele trvalo udržateľného rozvoja.

Vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie sú nevyhnutné na vytvorenie kultúry udržateľnosti. Lídri EÚ sa dohodli, že budú pracovať na vytvorení európskeho vzdelávacieho priestoru do roku 2025 s cieľom využiť plný potenciál vzdelávania, odbornej prípravy a kultúry ako hnacích síl tvorby pracovných miest, hospodárskeho rastu a sociálnej spravodlivosti. Vzdelávanie je samo osebe kladnou stránkou aj neoceniteľným prostriedkom na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja. Hlavným cieľom preto musí byť zlepšenie rovnakého prístupu k inkluzívnemu a kvalitnému vzdelávaniu a odbornej príprave vo všetkých fázach života – od raného detstva až po vysokoškolské vzdelávanie a vzdelávanie dospelých. Vzdelávacie inštitúcie na všetkých úrovniach by sa mali podporovať, aby ako usmernenie pre svoje činnosti prijali ciele trvalo udržateľného rozvoja a aby sa stali miestami, kde sa zručnosti pre udržateľnosť nielen vyučujú, ale aj aktívne uvádzajú do praxe. Takisto by sa mala riešiť reforma a modernizácia vzdelávacích systémov – od budovania ekologických škôl a ekologických univerzitných areálov až po rozvoj nových zručností pre digitálne hospodárstvo.

Medzi prioritami by na tejto ceste malo byť zlepšenie zručností v oblasti IKT a základných digitálnych kompetencií v súlade s európskym akčným plánom digitálneho vzdelávania⁵⁷, ako aj zameranie na umelú inteligenciu⁵⁸. Jednou z jasných priorít v tejto oblasti je využitie potenciálu digitálnej transformácie na dosiahnutie cieľov trvalo udržateľného rozvoja. Európska únia je plne odhodlaná rozvíjať kapacity a odborné znalosti v kľúčových digitálnych technológiách, ako sú pripojiteľnosť, internet vecí, kybernetická bezpečnosť, blockchain alebo vysokovýkonná výpočtová technika, pričom bude zároveň venovať pozornosť možným negatívnym externalitám digitálnych infraštruktúr.

Umelá inteligencia je oblasťou, v ktorej EÚ zaostáva za Čínou a Spojenými štátmi⁵⁹. Európska únia ich musí rýchlo dobehnúť, aby mohla využívať hospodárske výhody a zároveň prevziať vedúcu úlohu pri formovaní potrebnej novej etiky, ktorá by mala byť súčasťou tejto novej technológie. Únia tak môže pomôcť zabezpečiť, aby umelá inteligencia bola čistým prínosom pre život a prácu ľudí. Tým, že umelá inteligencia dokáže okamžite spracúvať veľké množstvo údajov, má potenciál významne zvýšiť produktivitu v mnohých oblastiach, ako sú napríklad zdravotná starostlivosť, energetika, poľnohospodárstvo, vzdelávanie a ochrana životného prostredia. Napríklad v odvetví poľnohospodárstva výskumníci v súčasnosti využívajú umelú inteligenciu a veľké dáta na predpovedanie úrody niekoľko mesiacov pred zberom, a tým pomáhajú poľnohospodárom prípadne zvýšiť produktivitu,

⁵⁶ Úloha politik v oblasti vedy, technológií a inovácií pri podpore plnenia cieľov trvalo udržateľného rozvoja, správa expertnej skupiny Nadviazanie na konferenciu Rio + 20, najmä na ciele trvalo udržateľného rozvoja.

⁵⁷ COM(2018) 22 final.

⁵⁸ Európska komisia spustila v novembri 2018 projekt monitorovacieho strediska pre umelú inteligenciu (AI Watch) s cieľom monitorovať vývoj umelej inteligencie v EÚ i vo svete a poskytnúť potrebný analytický základ pre ďalšie opatrenia.

⁵⁹ Európska komisia, „Plány USA, Číny a EÚ týkajúce sa umelej inteligencie: Aká je súčasná situácia?“, január 2018. K dispozícii na adrese: https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/dem/monitor/sites/default/files/DTM_AI%20USA-China-EU%20plans%20for%20AI%20v5.pdf.

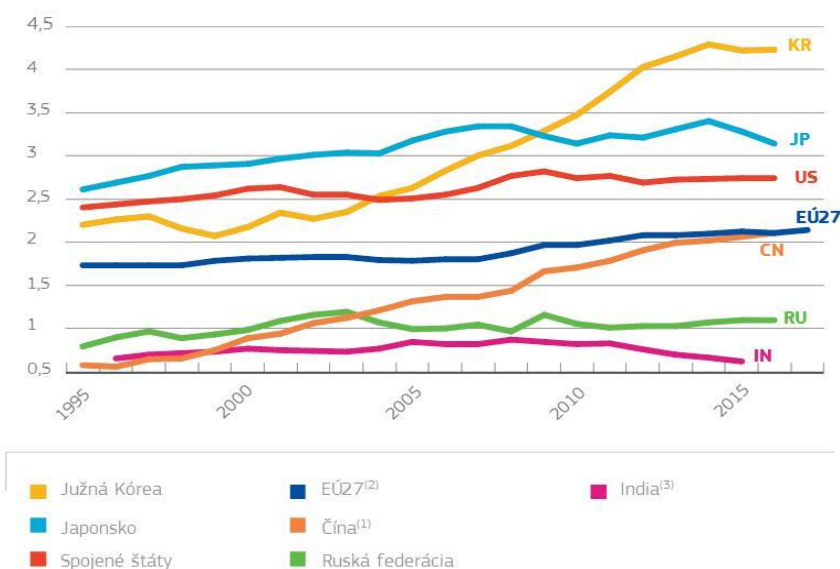
robiť kvalifikované rozhodnutia o výsadbe a v konečnom dôsledku zvýšiť potravinovú bezpečnosť⁶⁰.

Výskum a inovácie zohrávajú dôležitú úlohu ako katalyzátor zmien. Sú nástrojom na analýzu vplyvov zmeny a prostriedkami na zabezpečenie toho, aby akýkoľvek prechod viedol k zlepšeniu kvality nášho života. Takisto nám umožňujú ušetriť peniaze. Intenzívnejšie investovanie do inovácií a technologického vývoja v súčasnosti nám v dlhodobom horizonte pomôže znížiť náklady na plnenie našich dlhodobých politických cieľov, ako sú napríklad ciele v oblasti klímy a životného prostredia. Európa disponuje mozgovou kapacitou, zručnosťami a vrodenuou tvorivosťou. Opierajúc sa o silné stránky svojho bohatého spoločenstva výskumníkov a inovátorov má EÚ pevnú pozíciu na to, aby prevzala vedúcu úlohu pri vývoji a zavádzaní prelomových riešení pre ekologický a inkluzívny rast, ktorý sa budú môcť uplatniť v EÚ aj globálne.

V záujme plného využitia tohto potenciálu je však potrebné, aby členské štáty EÚ zvýšili svoje výdavky na výskum. Európska únia súhlasila s tým, že do roku 2020 by sa do výskumu, vývoja a inovácií mali investovať finančné prostriedky vo výške 3 % HDP členských štátov EÚ, ale ešte stále máme ďaleko od toho, aby sme tento cieľ dosiahli.

Čína investuje do výskumu a vývoja takým tempom, že EÚ aj USA zaostávajú

Intenzita investícií do výskumu a vývoja (celkové výdavky ako % HDP), 1995 – 2017

Zdroj: GR pre výskum a inovácie – Oddelenie pre reformy a hospodársky vplyv – spravodajské informácie pre jednotlivé krajiny; Údaje: Eurostat, OECD, UNESCO.
Poznámky: (1) CN: Čína nezahŕňa Hongkong. (2) EÚ27: Nie je zahrnuté UK. (3) IN: Údaje za roky 2012, 2013 a 2014 nie sú k dispozícii. Hodnoty extrapolovalo GR RTD.

Na úrovni EÚ sú rámcové programy pre výskum a inovácie katalyzátorom udržateľnej konkurencieschopnosti, rastu a investícií. Na urýchlenie prechodu na udržateľnosť sa musí pri financovaní výskumu a inovácií strategicky pristupovať k investíciám, ktoré umožnia, aby sa na trh dostali inovatívne riešenia, pretože tieto si často vyžadujú investície náročné na kapitál a investície s vysokým rizikom. Nástroje, ako je napríklad Európsky fond pre strategické investície, boli vytvorené s cieľom pomôcť znížiť riziká takýchto investícií, a tým ich atraktívniť pre súkromné zainteresované strany. Nedávno navrhnutá Európska rada pre

⁶⁰ Jiaxuan You, Xiaocheng li, Melvin Low, David B. Lobell, Stefano Ermon, *Sustainability and Artificial Intelligence Lab, Combining Remote Sensing Data and Machine Learning to Predict Crop Yield* (Laboratórium pre udržateľnosť a umelú inteligenciu – Kombinácia údajov získaných diaľkovým snímaním a strojového učenia na predpovedanie úrody). K dispozícii na adrese: <http://sustain.stanford.edu/crop-yield-analysis>.

inováciu môže tiež pomôcť v tejto súvislosti podporovaním špičkových inovátorov, startupov, malých podnikov a výskumných pracovníkov, aby uspeli s inovatívnymi projektmi s vysokým rizikom, expandovali v medzinárodnom meradle a využívali výhody vyplývajúce zo vzájomného intelektuálneho obohacovania.

Európska únia a jej členské štáty by sa mohli zamerať na financovanie prelomových a prevratných technológií a inovatívnych spoločností, ktoré majú potenciál stať sa v rámci prechodu na udržateľnosť lídrami na úrovni EÚ a na globálnej úrovni, ako aj na účinné a včasné zavádzanie týchto inovácií. Osobitná pozornosť by sa mala venovať udržateľným a inovatívnym poľnohospodárskym a potravinárskym systémom, ekologickým technológiám, riešeniam v oblasti zdravia ľudí a zvierat, ekosystémovým riešeniam, ako aj výrobkom a výrobným metódam, ktoré efektívne využívajú zdroje. Okrem toho je potrebný podporný regulačný rámec na stimulovanie účinného zavádzania inovácií pre trvalo udržateľný rozvoj.

Európska únia a jej členské štáty by tiež mali podporovať silnejšie väzby medzi výskumníkmi a podnikmi. Centrá výskumu, vývoja a inovácií EÚ a podnikateľské inkubátory sú dôležité na podporu trvalo udržateľného rozvoja, keďže výskumní pracovníci a podniky sa môžu stretávať, vymieňať si najlepšie postupy a podnecovať inovácie. Zatiaľ čo veľké spoločnosti môžu mať k dispozícii prostriedky na interný rozvoj svojich výskumných činností, toto často neplatí pre malé a stredné podniky. Silnejšie a priamejšie väzby s výskumnou obcou majú potenciál preklenúť túto medzeru.

Rámček: Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT) so 40 inovačnými centrami v celej EÚ spája vedomostný trojuholník, ktorý tvorí vzdelávanie, výskum a podnikanie. Zriadilo sa niekoľko **znalostných a inovačných spoločenstiev (ZIS)** a ďalšie budú nasledovať. Tieto spoločenstvá **sa zaoberajú hlavnými spoločenskými výzvami EÚ súvisiacimi s cieľmi trvalo udržateľného rozvoja**, ako sú klíma, energetika, potraviny, zdravie, suroviny, digitálna, mestská mobilita a vyspelá výroba. Na riešenie týchto výziev sa spája viac ako 1200 partnerov z oblasti podnikania, výskumu a vzdelávania.

3.2.2. Financovanie, cenotvorba, zdaňovanie a hospodárska súťaž

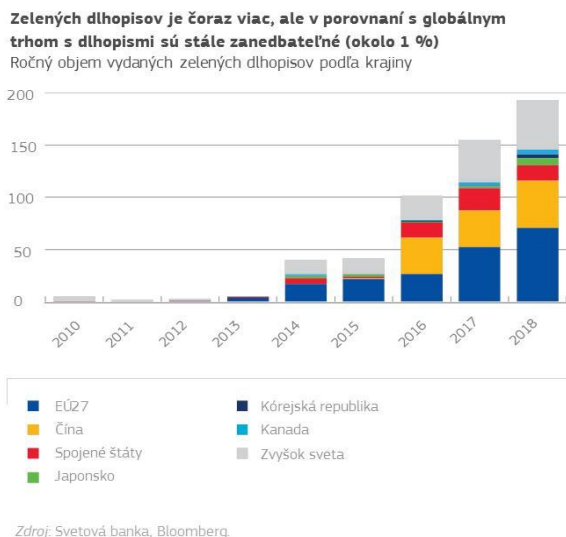
Ak nebudeme konať, v strednodobom a dlhodobom horizonte budú náklady obrovské. Prechod na udržateľnosť si zároveň vyžaduje významné investície v krátkodobom horizonte a komplexný posun v tom, ako funguje finančný systém. Odhaduje sa, že dosiahnutie CUR si na celom svete vyžiada asi 4,5 až 6 biliónov EUR⁶¹. Ak sa majú do roku 2030 dosiahnuť ciele EÚ, na ktorých sa krajiny dohodli v Paríži, vrátane 40-percentného zníženia emisií skleníkových plynov, treba realizovať dodatočné investície v hodnote približne 180 miliárd EUR. Verejné finančné prostriedky sa musia lepšie a inteligentnejšie nasmerovať na dosahovanie CUR, avšak svoje potreby nemôžeme uspokojiť bez toho, aby sa na udržateľnosť orientoval aj súkromný sektor. Mobilizáciu prostriedkov na financovanie prechodu musí sprevádzať postupné ukončenie financovania projektov, ktoré majú nepriaznivý vplyv na ekologický a inkluzívny hospodársky rast.

Cieľom Investičného plánu pre Európu je mobilizovať súkromné finančné prostriedky vo verejnom záujme. V rámci Európskeho fondu pre strategické investície, ktorý je jeho finančnou časťou a bol zriadený v roku 2015, doposiaľ došlo k mobilizácii celkových investícií vo výške 370 miliárd EUR v oblastiach kľúčových pre modernizáciu európskeho hospodárstva. Patria medzi ne obnoviteľná energia, energetická efektívnosť, výskum, vývoj a

⁶¹ Konferencia Organizácie Spojených národov pre obchod a rozvoj. K dispozícii na adrese: <http://www.eurasia.undp.org/content/rbec/en/home/blog/2017/7/12/What-kind-of-blender-do-we-need-to-finance-the-SDGs-.html>.

inovácie, ako aj sociálna infraštruktúra, napríklad sociálne alebo cenovo dostupné bývanie. Komisia v budúcom rozpočtovom rámci na roky 2021 až 2027 navrhla zdvojnásobiť rozpočtové zdroje pre sociálny sektor vrátane sociálneho podnikania a financovať výlučne udržateľné infraštruktúry. Skupina Európskej investičnej banky je už dnes najväčším mnohostranným poskytovateľom prostriedkov na financovanie opatrení v oblasti klímy na svete, pričom minimálne 25 % jej investícií smeruje do oblasti zmiernenia zmeny klímy a adaptácie na ňu.

Na základe odporúčaní expertnej skupiny na vysokej úrovni Komisia vytvorila aj plán na posilnenie úlohy financovania pri dosahovaní dobre fungujúceho hospodárstva, ktoré plní environmentálne a sociálne ciele. Akčný plán o udržateľnom financovaní⁶² a nadväzujúce legislatívne návrhy pomôžu investorom prijímať informované investičné rozhodnutia založené na jednoznačnom vymedzení udržateľných investícií. To by malo pomôcť zrýchliť a rozšíriť investície do udržateľných projektov v rámci EÚ, ako aj vo svete, ale tiež povzbudiť investorov, aby sa stiahli z neudržateľných investícií.

Väčšia pozornosť by sa mala venovať prepojeniu udržateľného financovania a reálnej ekonomiky, aby zvýšenému dopytu investorov po udržateľných výrobkoch a službách zodpovedala zvýšená ponuka. Z tohto hľadiska bude mať kľúčový význam účinné stanovenie cien externalít. Zvýšené úsilie by sa malo vyvinúť aj v oblasti informovania európskych občanov o finančnom systéme s cieľom zlepšiť ich informovanosť o podnikateľských činnostiach, ktoré financujú, a o možnostiach vyvodenia zodpovedností voči správcom fondov, ak ich finančné prostriedky nespravujú udržateľne.

EÚ zohráva vedúcu úlohu v komplexnom prechode finančného systému na udržateľnú cestu:

- ✓ **vytvorením spoločného jazyka:** jednotný klasifikačný systém EÚ („taxonómia“), ktorý definuje, ktoré hospodárske činnosti sú udržateľné, a určuje oblasti, v ktorých môžu mať udržateľné investície najvýznamnejší vplyv,
- ✓ **znižovaním rizika environmentálne klamlivej reklamy:** vytvorenie štandardov a značiek pre ekologické finančné produkty, vďaka ktorým investori ľahko identifikujú investície, ktoré spĺňajú ekologické, resp. nízkouhlíkové kritériá,

⁶² Akčný plán o udržateľnom financovaní. K dispozícii na adrese: https://ec.europa.eu/info/publications/180524-proposal-sustainable-finance_en.

- ✓ **začlenením udržateľnosti do investičného poradenstva:** požiadavka, aby poisťovne a investičné spoločnosti klientom poskytovali poradenstvo na základe ich preferencií v oblasti udržateľnosti,
- ✓ **vytvorením referenčných hodnôt udržateľnosti a zaistením ich transparentnosti,**
- ✓ **objasnením povinností inštitucionálnych investorov a správcov aktív:** zabezpečenie, že udržateľnosť zohľadnia pri prijímaní investičných rozhodnutí a zvýšia svoje požiadavky na zverejňovanie,
- ✓ **zlepšením transparentnosti podnikového výkazníctva:** revízia usmernení o zverejňovaní nefinančných informácií,
- ✓ **začlenením udržateľnosti do prudenciálnych požiadaviek:** začlenenie ekologického podporného faktora na ochranu finančnej stability, keď je to opodstatnené z hľadiska rizika.

V záujme finančnej spôsobilosti verejných orgánov investovať do prechodu k udržateľnosti je potrebné prijať opatrenia na realizáciu udržateľnej fiškálnej reformy na všetkých úrovniach. Mali by sme intenzívnejšie bojovať proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam zo strany podnikov. Na riešenie otázky daňových rajov, ktoré narúšajú základ dane tak v EÚ, ako aj v rozvojových krajinách, je nevyhnutná nadnárodná spolupráca.

Čo je však ešte zásadnejšie, daňové systémy a cenotvorba v EÚ by mali byť navrhnuté tak, aby odrážali reálne náklady, riešili naše hlavné sociálne a environmentálne problémy a vyvolali zmenu správania v celom hospodárstve. Udržateľná hospodárska súťaž závisí od cien, ktoré odrážajú skutočné výrobné náklady a náklady na používanie, teda od internalizácie externalít⁶³.

Regulátori, lídri podnikateľského sektora a občianska spoločnosť musia spolupracovať na zabezpečení rovnakých podmienok, ktoré budú v súlade s CUR, a na podnecovaní vývoja vedúcemu k tomu, že sa udržateľné výrobky a služby stanú najdostupnejšími.

Malo by pritom dôjsť k zmenám vo fiškálnych systémoch, ktoré by viedli k tomu, že členské štáty znížia dane z práce a zvýšia dane z kapitálu, znečistenia, cenovo podhodnotených zdrojov a ďalších environmentálnych externalít⁶⁴. Aby sme predišli zhoršovaniu životného prostredia, zabezpečili jeho nápravu a neprenášali bremeno na daňovníkov, musíme uplatňovať zásady „používateľ platí“ a „znečisťovateľ platí“. Daňové príjmy z práce sú v súčasnosti v EÚ stále osemkrát vyššie ako príjmy z environmentálnych daní a iba obmedzený počet členských štátov EÚ v priebehu rokov znížil podiel daní z práce a zároveň zvýšil podiel environmentálnych daní.

⁶³ Výbor pre obchod a udržateľný rozvoj, *Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission* (Lepší obchod, lepší svet – správa Výboru pre obchod a udržateľný rozvoj), január 2017.

⁶⁴ Výbor pre obchod a udržateľný rozvoj, *Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission* (Lepší obchod, lepší svet – správa Výboru pre obchod a udržateľný rozvoj), január 2017.

94 %

Takmer všetci Európania súhlasia s tým, že hlavnú zodpovednosť za nápravu škôd nesú veľkí znečisťovatelia.

Postoje k životnému prostrediu podľa Eurobarometra 2017

Externé náklady na dopravu v EÚ sú veľmi významné

Európska komisia realizuje štúdiu o internalizácii externých nákladov v súvislosti so všetkými druhmi dopravy, ktorá zahŕňa hustotu premávky, dopravné nehody, emisie CO₂, hluk, znečistenie ovzdušia a poškodenie biotopov, pričom sa tieto náklady porovnávajú s nákladmi, ktoré platia používatelia. Cieľom je zhodnotiť, do akej miery sú v EÚ uplatňované zásady „používateľ platí“ a „znečisťovateľ platí“, a nájsť možnosti ďalšej internalizácie negatívnych externalít. Podľa predbežných výsledkov sa celková výška externých nákladov na dopravu v členských štátoch EÚ odhaduje asi na 1 000 miliárd EUR ročne, čo zodpovedá takmer 7 % HDP. Výsledky tejto štúdie, ktorá má byť ukončená v polovici roka 2019, budú dôležitým príspevkom v nadchádzajúcich diskusiách o budúcnosti dopravných politík EÚ.

Zároveň musíme zabezpečiť, aby bol prechod sociálne spravodlivý, aby boli náklady naň spravodlivo rozdelené medzi daňovníkov a aby každý zaplatil svoj spravodlivý diel. Nevyhnutný presun daní a odstránenie kontraproduktívnych finančných stimulov, akými sú napríklad subvencie na fosilné palivá, môže mať regresívne dôsledky a výraznejšie zasiahnuť chudobných. Pri tvorbe politík sa preto musia zapojiť všetky relevantné páky a musí sa zabezpečiť, aby popri napríklad aktívnych opatreniach na trhu práce, vzdelávaní a odbornej príprave tento presun sprevádzali aj opatrenia, ktoré povedú k progresívnejším fiškálnym a daňovým systémom a zohľadnia aj najzraniteľnejšie skupiny⁶⁵.

Pri napredovaní bude dôležité aj harmonizované zdaňovanie negatívnych sociálnych a environmentálnych externalít na jednotnom trhu EÚ, vďaka ktorému sa EÚ posunie k efektívnejšiemu a udržateľnejšiemu hospodárstvu a ktoré zabezpečí rovnaké podmienky pre jednotlivé podniky⁶⁶. Súčasný právny rámec EÚ pre zdaňovanie energie je napríklad stále v rozpore s cieľmi EÚ v oblasti životného prostredia a zmeny klímy⁶⁷, čo má nepriaznivý vplyv na dohodnuté ciele politiky. Nevyhnutným predpokladom zmeny bude upustenie od jednomyselného hlasovania v Rade v súlade s oznámením Komisie „Efektívnejšie a demokratickejšie rozhodovanie v oblasti daňovej politiky EÚ“⁶⁸.

Hospodárska súťaž je takisto dôležitou súčasťou celkového súboru politík a prechodu k udržateľnosti. Politika hospodárskej súťaže prispieva k „hospodárskej demokracii“ a rovnosti. Zabezpečuje dostupné ceny, kvalitu a výber a potláča pevne zakorenené ekonomické sily, ktorých pozícia sa nezakladá na zásluhách. Z dôkazov⁶⁹ vyplýva, že politika hospodárskej

⁶⁵ Prieskum o daňových politikách v Európskej únii za rok 2018. K dispozícii na adrese:

https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/tax-good-governance/european-semester/tax-policies-european-union-survey_en. Komisia začala v decembri 2018 realizovať štúdiu zaoberajúcu sa megatrendmi (zmena klímy, digitalizácia, starnutie populácie atď.) a ich vplyvom na hospodárstva EÚ, a najmä na udržateľnosť daňových systémov EÚ.

⁶⁶ COM(2019) 8 final.

⁶⁷ COM(2019) 8 final.

⁶⁸ COM(2019) 8 final.

⁶⁹ Dierx, Adriaan, Ilzkovitz, Pataracchia, Ratto, Thum-Thysen a Varga (2017), *Does EU competition policy support inclusive growth?* (Podporuje politika hospodárskej súťaže EÚ inkluzívny rast?), Journal of Competition Law & Economics, zv. 13, č. 2; Prehľad OECD o vplyve politiky hospodárskej súťaže na makroekonomické výsledky (október 2014); Fabienne Ilzkovitz a

súťaže relatívne zvýhodňuje chudobnejšie domácnosti v porovnaní s bohatšími, vedie k efektívnejšiemu rozdeleniu zdrojov a je hnacou silou inovácií predovšetkým v oblasti technologického pokroku.

Rámček: Politika štátnej pomoci EÚ sa zvlášť od modernizácie v posledných rokoch zameriava na udržateľnosť. 94 % celkovej štátnej pomoci v EÚ bolo nasmerovaných na plnenie horizontálnych cieľov spoločného záujmu, akými sú ochrana životného prostredia, výskum, vývoj, inovácie a regionálny rozvoj. 54 % celkových výdavkov sa vynaložilo na podporu environmentálnych úspor a úspor energie⁷⁰.

3.2.3. Zodpovedné obchodné správanie, sociálna zodpovednosť podnikov a nové obchodné modely

Podniky zohrajú pri prechode k udržateľnosti rozhodujúcu úlohu. V posledných desaťročiach sa stále vo väčšom počte spoločností, či už dobrovoľne alebo na podnet verejných orgánov, stáva environmentálna a sociálna zodpovednosť kľúčovou súčasťou podnikovej misie. Stále viac spoločností považuje CUR za neoddeliteľnú súčasť svojej konkurencieschopnosti a stratégie rastu. Pochopili, že zodpovedné podnikanie môže viesť k udržateľnejšiemu zisku a rastu, novým trhovým príležitostiam a dlhodobej hodnote pre akcionárov.

Vzhľadom na rastúcu zložitosť a globalizáciu dodávateľských reťazcov je dôležité presadzovať uplatňovanie prísnych noriem udržateľnosti aj v tretích krajinách. Obchodné postupy a modely spotreby a výroby podnikov a spotrebiteľov z EÚ by nemali nepriamo prispievať k porušovaniu ľudských práv alebo zhoršovaniu životného prostredia v iných častiach sveta.

EÚ v posledných dvoch rokoch posilnila práva akcionárov⁷¹ a investorov⁷², pomohla im pochopiť finančné, ako aj nefinančné aspekty výkonnosti spoločností a umožnila im lepšie vyvodzovať zodpovednosť voči spoločnostiam. EÚ takisto do svojich právnych predpisov v oblasti verejného obstarávania zaviedla nové environmentálne a sociálne kritériá s cieľom povzbudiť spoločnosti, aby vyvíjali sociálne zodpovedné výrobky a služby. S cieľom zabezpečiť, aby spoločnosti z EÚ dovážali určité minerály a kovy iba od zodpovedných

Adriaan Dierx, *Ex-post economic evaluation of competition policy enforcement: A review of the literature* (Hospodárske hodnotenie ex post presadzovania politiky hospodárskej súťaže: prehľad literatúry), GR pre hospodársku súťaž, jún 2015.

⁷⁰ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html.

⁷¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/828 zo 17. mája 2017, ktorou sa mení smernica 2007/36/ES, pokiaľ ide o podnietenie dlhodobého zapojenia akcionárov (Text s významom pre EHP).

⁷² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/95/EÚ z 22. októbra 2014, ktorou sa mení smernica 2013/34/EÚ, pokiaľ ide o zverejňovanie nefinančných informácií a informácií týkajúcich sa rozmanitosti niektorými veľkými podnikmi a skupinami (Text s významom pre EHP).

zdrojov, ktoré nepoužívajú zisk na financovanie ozbrojených konfliktov, EÚ prijala nariadenie o nerastných surovinách z konfliktných oblastí⁷³. V tejto súvislosti je relevantný aj nedávno prijatý akčný plán o udržateľnom financovaní, keďže prepája finančný systém s udržateľnejšími projektmi⁷⁴.

Na všetkých úrovniach však jednoznačne existuje priestor na ďalšie aktivity. Na úrovni EÚ prináša snaha o identifikáciu vhodných opatrení a konkrétnych spôsobov, ako podporiť udržateľnejšie obchodné správanie, ďalšie výsledky a posilňuje konkurenčnú výhodu spoločností z EÚ v tejto oblasti. Budeme musieť uvažovať o rozličných formách dodatočných stimulov, ktoré podnietia podniky, aby začlenili CUR do svojich aktivít, vrátane preskúmania potenciálu vznikajúcich technológií a obehového hospodárstva. EÚ bude musieť pri svojej vnútornej aj vonkajšej činnosti naďalej podporovať vykonávanie medzinárodne dohodnutých usmernení a zásad v oblasti zodpovedného obchodného správania, akými sú hlavné zásady OSN v oblasti podnikania a ľudských práv. To je dôležité aj pre zabezpečenie rovnakých podmienok na medzinárodnej úrovni.

Ak hľadáme do budúcnosti, kolaboratívne hospodárstvo, v ktorom spotrebitelia obchodujú priamo medzi sebou, môže v prípade, že ho budeme podporovať a rozvíjať zodpovedným spôsobom, predstavovať dôležitý prínos k udržateľnému rastu a vzniku udržateľnejších obchodných modelov. V súčasnosti však spleť rôznych regulačných opatrení v celej EÚ vytvára neistotu pre tradičné subjekty, nových poskytovateľov služieb, ale rovnako aj spotrebiteľov a bráni rastu kolaboratívneho hospodárstva v EÚ a nových inovatívnych služieb, ktoré sú s ním spojené.

Sociálne podnikanie, ktorého cieľom je riešenie komunitných problémov, môže zohrávať dôležitú úlohu aj pri riešení výziev spojených s udržateľnosťou a zároveň na miestnej úrovni podporovať inkluzívny rast a tvorbu pracovných miest, spoločnú prosperitu a sociálne začlenenie. Súčasné sociálne podniky sa zvyčajne sústreďujú na špecifické segmenty, najmä v miestnom kontexte, a majú problémy rozširovať sa v rámci EÚ. Významnou otázkou naďalej zostáva financovanie, a práve preto EÚ vyčleňuje viac prostriedkov pre sociálne podniky. Zložitý alebo chýbajúci regulačný rámec a obmedzenia na miestnej úrovni môžu byť rovnako ako v prípade kolaboratívneho hospodárstva prekážkou. Vo Francúzsku bol napríklad v roku 2014 zavedený špecializovaný právny rámec, ktorý počítal s osobitosťami daného odvetvia a priniesol týmto podnikom nový impulz.

3.2.4. Otvorený obchod založený na pravidlách

Otvorený obchod založený na pravidlách je jedným z najlepších nástrojov na zvýšenie nášho blahobytu aj blahobytu našich partnerov, životnej úrovne, udržateľnosti našej planéty a našich demokracií. Ak chceme úspešne dosiahnuť udržateľnú Európu v udržateľnom svete, je dôležité, aby sme formovali globálne štandardy prostredníctvom svojich multilaterálnych inštitúcií a dvojstranných a mnohostranných obchodných dohôd.

Protekcionalistické trendy a prístup v duchu hesla „moja krajina na prvom mieste“ majú tendenciu vyvolávať konflikty. Navyše predstavujú veľké prekážky v budovaní udržateľnej planéty, čo je cieľ, ktorý si prirodzene vyžaduje medzinárodnú spoluprácu. Pre EÚ je z mnohých dôvodov životne dôležité významne podporovať a udržiavať multilaterálny systém.

⁷³ Nariadenie (EÚ) 2017/821 o nerastných surovinách z konfliktných oblastí.

⁷⁴ https://ec.europa.eu/info/publications/180524-proposal-sustainable-finance_en#investment. Komplexnejší obraz aktuálneho pokroku EÚ v oblasti sociálnej zodpovednosti podnikov, zodpovedného obchodného správania a podnikania a ľudských práv bude predstavený na začiatku roka 2019 v kontexte Dní priemyslu EÚ.

V kontexte prechodu na udržateľnosť musíme ešte aktívnejšie spolupracovať s podobne zmýšľajúcimi partnermi s cieľom dohodnúť progresívne nové pravidlá, ktoré zohľadnia Agendu 2030 Organizácie Spojených národov. Táto agenda uznáva kľúčovú úlohu multilaterálneho obchodného systému založeného na pravidlách, v centre ktorého stojí Svetová obchodná organizácia (WTO), pri napĺňaní CUR. Súčasné konštruktívne úsilie EÚ modernizovať WTO má preto zásadný význam.

Keď súčasné mocnosti porušujú medzinárodné obchodné dohody, otvárajú sa príležitosti pre EÚ. Únia s najrozvinutejším vnútorným trhom na svete a takmer pol miliardou spotrebiteľov dokáže zakročiť tam, kde sa iní sťahujú, a aj to robí. Navyše stavia obchod na nový a udržateľnejší základ. Všetky nové obchodné a investičné dohody EÚ v súčasnosti obsahujú kapitolu o udržateľnom rozvoji, v ktorej sa presadzujú a podporujú sociálne a environmentálne normy. Dohoda o hospodárskom partnerstve s Japonskom podpísaná v júli 2018 je prvou dohodou, v ktorej sú rozpracované záväzky prijaté v rámci Parížskej dohody o zmene klímy. V septembri 2018 sa EÚ a Kanada dohodli, že budú pracovať v oblasti obchodu a zmeny klímy v rámci Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody (CETA). EÚ rokuje s Čile o rodovo špecifických ustanoveniach v súvislosti s modernizáciou našej dohody o pridružení.

Rámček: Junckerova Komisia uzavrela alebo začala vykonávať osem obchodných dohôd s 15 krajinami vrátane Kanady, Ukrajiny, Singapuru, Vietnamu, Japonska a niekoľkých afrických a tichomorských krajín⁷⁵. EÚ má v súčasnosti uzavretých 39 obchodných dohôd EÚ so 70 krajinami z celého sveta. Ustanovenia o obchode a udržateľnom rozvoji sú od roku 2010 kľúčovou súčasťou dohôd EÚ o voľnom obchode.

Komisia navrhla pätnásť bodov, ktorých cieľom je zlepšiť vykonávanie a presadzovanie kapitol obchodných dohôd EÚ o obchode a udržateľnom rozvoji⁷⁶. Zameriavajú sa na intenzívnejšiu spoluprácu s rozličnými aktérmi, účinnejšie presadzovanie vrátane dôraznejšieho uplatňovania kapitol o udržateľnosti v rámci existujúceho mechanizmu riešenia sporov, ako aj na lepšiu komunikáciu a transparentnosť.

Súčasťou úsilia EÚ na podporu rozvojových krajín je aj udeľovanie jednostranných colných preferencií v rámci systému všeobecných colných preferencií. Tieto preferencie sú podmienené tým, že zvýhodnené krajiny dodržiavajú hlavné medzinárodné dohovory a dohody o ľudských a pracovných právach, ochrane životného prostredia a dobrej správe, a teda motivujú rozvojové krajiny, aby vybudovali svoje modely hospodárskeho rastu na udržateľnom základe. V prípade vážneho a systematického porušovania zásad vyplývajúcich z týchto dohovorov môže Komisia tieto preferencie dočasne zrušiť.

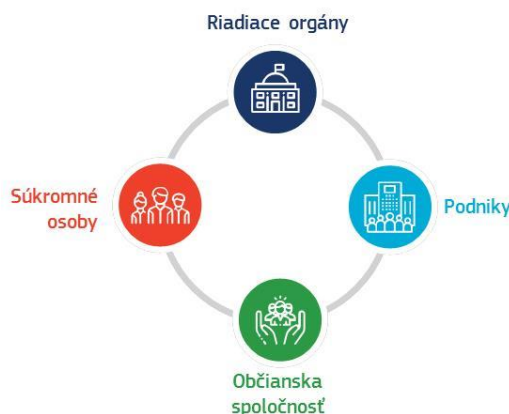
3.2.5. Správa a zabezpečenie súdržnosti politík na všetkých úrovniach

Skutočná zmena smerom k udržateľnosti, ktorá bude v prospech všetkých Európanov a dosiahne sa splnením CUR, si vyžaduje komplexný prístup. EÚ, jej členské štáty a jej partneri musia brať ohľad na vzájomné prepojenia medzi rôznymi problémami a príležitosťami v oblasti udržateľnosti a podporovať súdržnosť medzi rozličnými oblasťami politiky, sektormi a úrovňami rozhodovania.

⁷⁵ Kamerun, Pobrežie Slonoviny, Ghana a štáty SADC-DHP Botswana, Lesotho, Mozambik, Namíbia, Južná Afrika a Svazijsko.

⁷⁶ Neoficiálny dokument útvarov Komisie. K dispozícii na adrese:
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/february/tradoc_156618.pdf.

Zapojiť sa musia všetky zainteresované strany a musia sa aktívne podieľať na procese prechodu smerom k udržateľnosti.

Rešpektovanie právneho štátu, demokracie a základných práv definuje to, kým sme. Ide o nespochybniteľné zásady a hodnoty, ktoré sú stanovené v zmluvách EÚ a vytvárajú základy, na ktorých stavíme. Takisto predstavujú aj neoddeliteľnú súčasť Agendy 2030 presadzovanej Organizáciou Spojených národov a cieľov udržateľného rozvoja. To isté platí aj pre zásady mieru, spravodlivosti a stabilných inštitúcií, ktoré EÚ vždy veľmi silno podporovala. Tieto zásady a spoločné hodnoty sa však nezrealizujú samy a EÚ, jej členské štáty a vlastne všetci Európania ich musia presadzovať, dodržiavať a posilňovať. Významným dielom musia prispieť sociálni partneri. Toto partnerstvo treba udržiavať a posilňovať, aby sa zaistila účinná správa a adekvátne súdržnosť politik.

Okrem týchto hlavných zásad má kľúčový význam súdržnosť politik vo všetkých oblastiach, ktorá sa zakladá na plánovaní, politikách založených na dôkazoch, inkluzívnosti, účinnosti, rešpektovaní subsidiarity a proporcionality, meraní a monitorovaní. V tomto smere je zásadná aj lepšia tvorba práva a lepšia správa na všetkých úrovniach. Všetky možnosti politiky sa musia podrobiť dôkladným posúdeniam vplyvu. Minimalizovať a zmierniť sa musia kompromisy medzi hospodárskymi, sociálnymi a environmentálnymi cieľmi. Účinným a štruktúrnym spôsobom by sa mali riešiť aj súvisiace nedostatky vo vykonávaní ohrozujúce súdržnosť politik z hľadiska udržateľnosti.

CUR sú koncipované tak, aby boli neoddeliteľné, a väčšina z nich sa vzťahuje na viaceré oblasti politiky. Lepšiu spoluprácu medzi jednotlivými správami musí preto sprevádzať aj lepšia súdržnosť naprieč rozličnými oblasťami politiky. Potraviny, energia a vodné hospodárstvo sú úzko prepojené. To isté platí napríklad aj pre dopravu, kvalitu ovzdušia a zdravie. Takzvaný „prístup na základe spojitosti (nexus approach)“ si na všetkých úrovniach vyžaduje viacodvetvové projekty, ktoré riešia vzájomné prepojenia medzi CUR. Európska komisia v súlade s týmto prístupom prijala interný pracovný postup, ktorý búra stenu medzi komisármi a všetkými zamestnancami Komisie.

Súdržnosť politik sa neuplatňuje iba vo vnútri, ale aj platí aj pre vplyv vnútorných politik na vonkajší rozmer a naopak. Musíme zabezpečiť, aby sme v iných častiach sveta nezanechávali ekologickú stopu, nespôsobovali chudobu, nerovnosť a nestabilitu. Ako Európania si jasne uvedomujeme, že negatívny vplyv v iných častiach sveta bude následne viesť k bumerangovému efektu na naše vlastné hospodárstvo a spoločnosť, napríklad prehĺbením príčin migrácie. EÚ je odhodlaná pracovať na súdržnosti politik v záujme rozvoja, čím zabezpečí systematické zohľadňovanie vplyvu vnútorných politik EÚ na rozvojové krajiny.

Príslušné monitorovanie sa stalo súčasťou celkových krokov Komisie nadväzujúcich na Agendu 2030 Organizácie Spojených národov⁷⁷.

Úspešné politiky musia mať stanovené jasné a merateľné ciele, aby bolo možné sledovať pokrok a verejne sprístupniť výsledky. Dohoda o takýchto cieľoch a monitorovacím systéme by mohla byť nasledujúcim krokom na úrovni EÚ. Európska rada uvítala zámer Komisie uverejniť tento diskusný dokument, ktorý má pripraviť pôdu pre komplexnú stratégiu realizácie Agendy 2030 Organizácie Spojených národov v roku 2019, ktorej súčasťou by mohol byť tento krok.

Vykonávanie CUR si takisto vyžaduje účinnú spoluprácu na úrovni EÚ, na vnútroštátnej, regionálnej aj miestnej úrovni. Odporúčania obsiahnuté v oznámení Komisie „Zásady subsidiarity a proporcionality: Posilnenie ich úloh v tvorbe politik EÚ“, ktoré nadväzovalo na osobitnú skupinu pre subsidiaritu, proporcionalitu a scenár „Menej ale efektívnejšie“, poskytujú plán, ako to dosiahnuť⁷⁸. Komisia a ďalšie orgány EÚ by mohli najmä uľahčiť výmenu najlepších postupov medzi mestami a regiónmi a stanoviť parametre cezhraničného teritoriálneho prístupu k plneniu CUR.

Na tomto dialógu a vykonávacích opatreniach sa pravdaže musí podieľať aj občianska spoločnosť, súkromný sektor a akademická obec. Platforma viacerých zainteresovaných strán na vysokej úrovni pre plnenie CUR, ktorú Európska komisia zriadila v roku 2017⁷⁹, sa ukázala ako pozitívny krok smerom k tomu, aby sme zhromaždili prierezové myšlienky. Výstupy tejto platformy, ktoré sú prílohou k tomuto diskusnému dokumentu, boli pre prácu Komisie neoceniteľné. Ďalší pozitívny príklad medziodvetvovej spolupráce, ktorý mal zásadný význam pre prípravu akčného plánu Komisie o udržateľnom financovaní, predstavuje expertná skupina na vysokej úrovni pre udržateľné financovanie.

V prípade zložitých výziev so širokým spektrom protichodných záujmov by sa mohli ďalej podporovať partnerstvá viacerých zainteresovaných strán, ktoré by riešili vzájomnú previazanosť CUR.

Viacúrovňový prístup k riadeniu si na druhej strane vyžaduje, aby boli snahy EÚ jasne formulované na úrovni globálneho riadenia. Pri plnení CUR musíme čeliť mnohým výzvam, ktoré nepoznajú hranice. Nevyhnutná je preto silnejšia orientácia smerom navonok v úzkej spolupráci s partnermi EÚ z celého sveta na všetkých úrovniach. V rámci Organizácie Spojených národov zohráva kľúčovú úlohu politické fórum na vysokej úrovni pre udržateľný rozvoj, najmä tým, že sleduje pokrok v tejto oblasti. EÚ ako silný zástanca multilateralizmu môže zohrávať vedúcu úlohu tým, že zabezpečí riadne podávanie správ o pokroku pri plnení CUR a bude trvať na dôslednom vykonávaní a monitorovaní zo strany všetkých partnerov.

4. EÚ v úlohe globálneho priekopníka udržateľného rozvoja

⁷⁷ Pokrok v tejto oblasti je načrtnutý v správe EÚ o súdržnosti politik v záujme rozvoja z roku 2019, ktorá bola zverejnená spolu s týmto diskusným dokumentom: Pracovný dokument útvarov Európskej komisie (2019)20.

⁷⁸ COM(2018) 703 final. K dispozícii na adrese: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-principles-subsidiarity-proportionality-strengthening-role-policy-making_en.pdf a https://ec.europa.eu/commission/priorities/democratic-change/better-regulation/task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_en.

⁷⁹ K dispozícii na adrese: https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/global-topics/sustainable-development-goals/multi-stakeholder-platform-sdgs_en.

Pri budovaní bezpečnejšieho a lepšieho sveta pre všetkých má EÚ prirodzeného partnera v Organizácii Spojených národov. Nepotrebuje ďalšie múry, ale globálne pravidlá, ktoré budú všetci dodržiavať. Udržateľnosť nášho hospodárstva a spoločnosti najlepšie zaručuje systém založený na pravidlách. Riešenia medzinárodných výziev môže priniesť len multilaterálna diplomacia. V globálnej stratégii zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ sa uznáva dôležitosť CUR ako prierezovej priority a EÚ spolu so svojimi členskými štátmi by mala v komunikácii s ostatným svetom vyvinúť koordinované úsilie.

Obnova násilných konfliktov vo svete najmä v posledných piatich rokoch nám opäť pripomína, že mier a bezpečnosť EÚ závisí aj od jej schopnosti prispievať k mieru a jeho zachovávaní v iných častiach sveta. Vďaka skúsenostiam s budovaním mieru u seba doma je EÚ vybavená pre úlohu globálneho obhajcu udržateľného mieru a prosperity mäkkou silou a dôveryhodnosťou.

Zároveň musí EÚ pokračovať v zdieľaní udržateľných riešení globálnych problémov, pretože ak by ostatní realizovali opak, naše politiky by mali na planétu len obmedzený vplyv. Pomoc a povzbudzovanie druhých v nasledovaní našich aktivít môžu EÚ pomôcť vytvoriť pre všetkých rovnaké súťažné podmienky. Okrem toho riešenia EÚ uplatnené v zahraničí prinášajú nové pracovné miesta a zvyšujú mieru udržateľného rastu nielen v partnerských krajinách, ale aj v samotnej EÚ.

Napokon na to, aby sme v prechode na ekologické a inkluzívne hospodárstvo uspeli, potrebujeme mať našich globálnych partnerov na svojej strane a obhájiť, že globálny model udržateľného rozvoja vytvorený na základe našich základných hodnôt a zásad je najlepšou cestou k spoločnej prosperite a udržateľnosti sveta. Interná práca EÚ na CUR a ich projekcia do zahraničia sú preto dvoma stranami jednej mince. Je v záujme EÚ, aby zohrávala vedúcu úlohu aj pri globálnom uskutočňovaní Agendy 2030 Organizácie Spojených národov cez svoju vonkajšiu činnosť.

EÚ a jej členské štáty sú najväčším darcom rozvojovej a humanitárnej pomoci na svete. EÚ sa kolektívne zaviazala zvýšiť svoj ročný príspevok oficiálnej rozvojovej pomoci aspoň na 0,7 % hrubého národného dôchodku EÚ. Vďaka spolupráci so 150 partnerskými krajinami po celom svete je rozvojová spolupráca EÚ nástrojom na zbavovanie ľudí chudoby a presadzovanie dôstojnosti a rovnosti, ale aj na budovanie mierových, spravodlivých a inkluzívnych spoločností. Zdlhavý charakter kríz stavia EÚ pred úlohu pokračovať v koordinovanom úsilí o riešenie humanitárnych potrieb a zároveň aj v boji proti pôvodným príčinám chudoby, vysídľovania, zraniteľnosti a nestability.

Nový európsky konsenzus o rozvoji výslovne zameriava činnosť EÚ na plnenie Agendy 2030 Organizácie Spojených národov s prvoradým cieľom odstrániť chudobu. K jeho silným stránkam patrí najmä spoločný záväzok EÚ a jej členských štátov k zlepšeniu vzájomnej spolupráce, a to aj rozšírením spoločného plánovania a zefektívnením koordinácie v teréne. Toto nové smerovanie by malo pomôcť ďalej vylepšiť budúci nástroj na financovanie vonkajšej činnosti, ktorý bude výslovne určený na podporu plnenia CUR.

Nadalej sa budeme aktívne s partnerskými krajinami zapájať do dialógov o politikách založených na CUR, ktoré bude sprevádzať naša finančná pomoc a rozvojová spolupráca. Nové partnerstvo medzi EÚ a africkými, karibskými a tichomorskými krajinami, ktoré nahradí Dohodu z Cotonou, by malo plnením CUR prispievať k zvýšeniu prosperity. V ďalšom vývoji by malo mať pre EÚ a jej členské štáty osobitný význam budovanie silného

partnerstva a spolupráce s Afrikou na základe rovnocennosti. EÚ má veľký záujem na hospodársky a politicky prosperujúcej Afrike s lepšími možnosťami rastu, miestnou zamestnanosťou, novými obchodnými modelmi a vzájomne výhodnými obchodnými vzťahmi. Zároveň môže mať významný vplyv na globálny udržateľný rozvoj spolupráca EÚ s vyspelejšími rozvojovými krajinami v širokom spektre odvetví.

Prioritou je aj naďalej plnohodnotne zapojiť súkromný sektor a povzbudiť udržateľné investície aj za hranicami EÚ. Vďaka európskemu vonkajšiemu investičnému plánu sa zaviedol nový štandard využívania verejných prostriedkov na vyvolanie súkromných investícií do udržateľného rozvoja partnerských krajinách – a to najprv v Afrike a krajinách európskeho susedstva⁸⁰. Nová africko-európska aliancia pre udržateľné investície a pracovné miesta, ktorá začala činnosť v septembri 2018, má veľký potenciál rozbehnúť udržateľné investície, ktoré by mohli len v najbližších piatich rokoch priniesť Afrike až desať miliónov nových pracovných miest.

Keďže rozvojové krajiny majú osobitne zložitý prístup k primeraným finančným prostriedkom na svoje potreby udržateľnej infraštruktúry a energetickej efektívnosti, finančné trhy by mohli využiť svoj globálny potenciál a podporiť všetky krajiny na ceste k transformácii prepojením globálnych zdrojov financovania na lokálne potreby. Vďaka zosúladeniu iniciatív a nástrojov udržateľného financovania v rôznych jurisdikciách by sa trhy prispôbili cezhraničnému pohybu udržateľných aktív, čo by prinieslo úspory z rozsahu a zabránilo by rozdrobovaniu. Podniky a finančný sektor na celom svete by získali veľké nové investičné príležitosti.

EÚ má v úmysle viesť medzinárodnú koordináciu budovania finančného systému, ktorý celosvetovo napomáha udržateľný rast. V záujme zintenzívnenia spolupráce a využitia synergií by bolo vhodné založiť medzinárodnú sieť jurisdikcií vyspelých aj rozvojových krajín, ktoré sú odhodlané presadiť udržateľné financovanie. K zvýšeniu udržateľného financovania a povzbudeniu medzinárodných investorov k tomu, aby udržateľne investovali na celom svete, by prispelo vytvorenie jednotnej medzinárodnej stratégie a systému, ktorý by umožnil šíriť výsledky úsilia inštitúcií, ako je skupina Svetovej banky, Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, Európska investičná banka a Európska banka pre obnovu a rozvoj. Ďalšie veľké možnosti prepojiť globálnych investorov na udržateľné projekty so sebou prinášajú nové finančné technológie a inovátné riešenia financovania.

Zmena klímy a zhoršovanie životného prostredia sa stávajú čoraz väčšou hrozbou pre mier a bezpečnosť vo svete a bez rozhodných krokov sa ich potenciál ohrozovať svet, napríklad núteným vysídľovaním a migráciou, ešte zvýši. EÚ musí raziť cestu, a to aj dôsledným vykonávaním Parížskej dohody o zmene klímy a zapájaním sa do medzinárodného úsilia o dekarbonizáciu odvetvia dopravy. Okrem toho by EÚ mohla iniciovať záväzné globálne dohody o obehovom hospodárstve, využívaní prírodných zdrojov a biodiverzite.

Ak budeme pri prechode na ekologické a inkluzívne hospodárstvo robiť prvé ťahy a zároveň budeme nástojiť na medzinárodných pravidlách, budeme môcť tvoriť svetové štandardy a získame na globálnom trhu veľkú konkurenčnú výhodu.

⁸⁰ Od svojho založenia v septembri 2017 sa jej podarilo vyvolať investície do udržateľného rozvoja v hodnote viac ako 37 miliárd EUR, takže je na najlepšej ceste dosiahnuť v roku 2020 cieľových 44 miliárd EUR.

5. Scenáre pre budúcnosť

EÚ sa v plnej miere zaviazala vykonávať Agendu 2030 Organizácie Spojených národov. Keďže na obzore sa už črtá nový päťročný cyklus politik, nastal čas dohodnúť sa, ako si splníme náš kolektívny záväzok. Inštitúcie EÚ musia rozhodnúť, pomocou akých štruktúr, nástrojov a politik budú vykonávať a dosahovať CUR a zároveň podporovať a viesť našich partnerov. Názory, ako na to, sa rôznia a každá inštitúcia, Parlament, Rada aj Komisia, má v zmysle zmlúv a medzinárodných záväzkov vlastnú zodpovednosť.

V októbri 2018 Európska rada uvítala zámer Komisie uverejniť tento diskusný dokument, ktorý má pripraviť pôdu pre komplexnú realizačnú stratégiu počínajúc rokom 2019.

V tomto diskusnom dokumente sa predkladajú tri rôzne scenáre, ktoré sa riadia pokynmi Európskej rady ohľadom diskusie o spôsoboch, ako by sa dali čo najlepšie dosiahnuť CUR a aké rozdelenie úloh by bolo najefektívnejšie. Cieľom týchto úvah je poskytnúť podklady, ktorými by sa v nadchádzajúcich mesiacoch mala inšpirovať diskusia medzi občanmi, zainteresovanými stranami, vládami a inštitúciami o príprave strategického programu Európskej únie na obdobie 2019 – 2024 a o stanovení priorít budúceho predsedu Európskej komisie.

Všetky tri scenáre vychádzajú zo spoločnej premisy, že členské štáty EÚ, podniky a občianska spoločnosť do veľkej miery uznávajú potrebu posilniť záväzky, ak má EÚ a zvyšok sveta zabezpečiť udržateľnú budúcnosť a do roku 2030 a neskôr plniť CUR v záujme moderného hospodárstva, čistého životného prostredia a prosperity našich občanov na planéte, ktorú musíme zachovať obývateľnú.

Takisto panuje zhoda v názore, že hoci udržateľnosť si vyžaduje celoeurópske kroky, v konečnom dôsledku môže uspieť len globálny prístup. Okrem toho, aby mohla EÚ naďalej ako kontinent prosperovať, značné časti rozvojového sveta potrebujú podporu, aby hospodársky a sociálne dobehli ostatných. V tomto zmysle podpora hospodárskeho pokroku rozvojových krajín smerom k plneniu CUR zároveň napomáha široké spektrum záujmov EÚ, akým je napríklad zníženie nelegálnej migrácie. CUR, ktoré podpísalo 193 štátov, tvoria pre našu prácu ten najlepši a najmodernejší všestranný globálny rámec.

Európa sa teraz bude rozprávať o tom, čo a ako spraviť. V troch scenároch sa črtajú rôzne odpovede, ale každá z nich stavia na tom, že EÚ má veľké konkurenčné výhody, aby mohla byť globálnym lídrom a robiť úspešné prvé ťahy. Tieto scenáre nie sú výlučné ani povinné. Ich cieľom je ponúknuť rôzne východiská a podnietiť úvahy a debaty. Napokon môžu priniesť výsledok, ktorý bude kombinovať prvky každého z nich.

Scenár 1: Zastrešujúca stratégia EÚ zameraná na CUR, ktorá bude usmerňovať postup EÚ a jej členských štátov

Jedným zo spôsobov, ako odpovedať na prítomné výzvy, je schváliť na najvyššej politickej úrovni EÚ globálne dohodnuté CUR ako zastrešujúce strategické ciele politik EÚ a jej členských štátov. Takýto prístup by bol v súlade s odporúčaním platformy viacerých zainteresovaných strán na vysokej úrovni pre plnenie CUR.

Podľa tohto scenára by sa Agenda 2030 Organizácie Spojených národov a CUR stali naším kompasom a mapou, a teda určovali by pre postup EÚ a jej členských štátov strategický rámec.

EÚ a členské štáty vrátane regionálnych a miestnych orgánov by viedli a efektívne koordinovali strategický postup. Na

všetkých úrovniach verejnej správy by sa podporoval spoločný prístup v úzkej spolupráci so všetkými zainteresovanými stranami. Znamenalo by to, že vzťahy EÚ s tretími krajinami by výrazne charakterizovalo pokračovanie v medzinárodnom úsilí o udržateľnosť.

CUR na pravidelné posudzovanie a monitorovanie pokroku v implementácii, ktorý by zohľadňoval prierezový charakter a vzájomnú prepojenosť CUR, ako aj vnútornú správu a riadenie Komisie.

Z toho vyplýva aj zavedenie európskeho postupu koordinácie politík smerom k

Čo by to mohlo znamenať v praxi

- ✓ Na úrovni EÚ sú vymedzené konkrétne implementačné ciele CUR a Komisia, Európsky parlament a Rada vykonávajú zastrešujúcu stratégiu EÚ v oblasti plnenia CUR;
- ✓ Na úrovni štátov vznikajú komplexné národné stratégie plnenia CUR;
- ✓ Komisia navrhuje a Rada schvaľuje konkrétne časovo-viazané ciele na rok 2030;
- ✓ Zásada, ktorá kladie na prvé miesto udržateľnosť, je zapracovaná do programov lepšej právnej regulácie EÚ a jej členských štátov;
- ✓ Je zavedený koordinovaný mechanizmus nahlasovania a monitorovania pokroku v plnení CUR na úrovni EÚ a členských štátov, a to napríklad v kontexte európskeho semestra;
- ✓ Úloha platformy viacerých zainteresovaných strán pre plnenie CUR sa posilnila o osobitnú úlohu monitorovať plnenie CUR;
- ✓ EÚ ďalej upevňuje svoju vonkajšiu činnosť v prospech udržateľnosti a zameriava celú vonkajšiu politiku na plnenie CUR.

Klady a zápory

- + Po celej EÚ sa rozšíri pôsobivá a pozitívna spoločná vízia udržateľnej budúcnosti Európy;
- + Na všetkých úrovniach správy a riadenia v EÚ sa zvýši miera osvojenia si politík, zlepši sa koordinácia a vzhľadom na cezhraničný charakter identifikovaných výziev EÚ sa v nej bude jednoduchšie uskutočňovať Agenda 2030 Organizácie Spojených národov a dosahovať ekologický a inkluzívny rast;
- + Na medzinárodnej úrovni sa vyšle dôrazný signál, že EÚ je v plnej miere odhodlaná plniť svoje medzinárodné záväzky, Agendu 2030 Organizácie Spojených národov a CUR – a to pri vnútornej aj vonkajšej činnosti;
- + Jasná a transparentná komunikácia so zainteresovanými stranami a ich zapojenie.
- Hrozí, že tento prístup nebude celkom prispôsobený špecifikám a výzvam jednotlivých členských štátov, keďže strategický rámec nemohol zohľadniť všetky rozdiely;
- Vzhľadom na to, aké zložité je dohodnúť sa na celoeurópskych cieľoch v každej oblasti CUR, hrozí riziko, že sa bude príliš veľa času venovať vyvíjaniu stratégie namiesto toho, aby sa napredovalo na všetkých úrovniach v konkrétnych oblastiach politík, ktoré by mohli priniesť skutočný posun.

Scenár 2: Komisia bude pokračovať v zapracúvaní CUR do všetkých relevantných politík EÚ, ale členské štáty sa nebudú musieť angažovať

Podľa tohto scenára budú CUR ďalej inšpirovať naše rozhodovanie o politikách

EÚ a usmerňovať vývoj stratégie rastu v EÚ po roku 2020, ale nebudú zaväzovať

členské štáty, aby ich kolektívne v EÚ plnili.

V Európskej komisii by to mohlo znamenať, že jednému členovi kolégia bude zverená všeobecná zodpovednosť za udržateľnosť. Tento komisár by mohol pokračovať v spolupráci s ostatnými komisármi v osobitnom projektovom tíme, do ktorého budú zapojení všetci komisári. V záujme súdržnosti politík by sa bolo potrebné usilovať o úzku spoluprácu s ostatnými projektovými tímami komisárov.

Komisia by vďaka programu lepšej právnej regulácie pokračovala v inkluzívnom a podloženom rozhodovacom postupe. V spojení s dôraznejším presadzovaním CUR

v rámci európskeho semestra v súlade so stratégiou rastu pre EÚ po roku 2020 sa zvýši súdržnosť politík EÚ a zabezpečí sa, že EÚ sa priblíži k CUR.

Na druhej strane by tento prístup dal viac voľnosti členským štátom a regionálnym a miestnym orgánom, či a ako prispôbia svoju činnosť, aby konzistentne plnili CUR.

Čo by to mohlo znamenať v praxi

- ✓ CUR slúžia na usmerňovanie vývoja stratégie rastu EÚ po roku 2020 a osobitne sa zameriavajú na oblasti, v ktorých EÚ prináša najväčšiu pridanú hodnotu, napríklad na obehové hospodárstvo; výskum a inovácie; zamestnanosť a sociálne začleňovanie; klímu a energetiku; potravinové systémy, poľnohospodárske podnikanie a využívanie pôdy a politiku súdržnosti;
- ✓ CUR sa zohľadňujú v politikách a činnostiach EÚ prostredníctvom programu lepšej právnej regulácie, a to tak, aby vyhovovali špecifickému kontextu EÚ so spoločnými právomocami členských štátov;
- ✓ Využíva sa viacročný finančný rámec (MFF), z ktorého sa poskytuje časť finančných prostriedkov potrebných na zohľadnenie udržateľnosti; členské štáty sú zaviazané tiež takto postupovať;
- ✓ CUR a príslušné ciele EÚ sú súčasťou európskeho semestra, keď sa týka stratégie rastu po roku 2020;
- ✓ Keď sa zmodernizujú dohody EÚ o voľnom obchode a bude sa rokovať o budúcich obchodných dohodách, podľa potreby sa posilnia a účinne presadia kapitoly venované obchodu a udržateľnosti;
- ✓ EÚ monitoruje plnenie CUR prostredníctvom analýzy pokroku v plnení CUR, ktorú vykonáva a ďalej vylepšuje Eurostat. Členské štáty pripravujú výročné národné monitorovacie správy;
- ✓ Členské štáty majú kľúčovú zodpovednosť za nahlasovanie, ako sa plnia CUR, ktoré dopĺňajú správy Európskej komisie o pokroku v plnení CUR na medzinárodnej úrovni podávané politickému fóru na vysokej úrovni OSN pre trvalo udržateľný rozvoj.

Klady a záporny

- + Keďže najdôležitejšie oblasti plnenia CUR v EÚ sú vo všeobecnosti zrejmé, EÚ sa môže zamerať na vytýčenie strategických priorít a dosahovanie konkrétnych výsledkov v oblastiach, v ktorých prináša najväčšiu pridanú hodnotu;
- + Rozhodovanie na úrovni EÚ sa zrýchlilo a na rokovaníach o strategických prioritách sa ľahšie dospieva k dohode;

Čo by to mohlo znamenať v praxi

- + EÚ je aj naďalej globálnym zástancom Agendy 2030 Organizácie Spojených národov a CUR.
- Bolo by zložitejšie zabezpečiť vzájomnú súdržnosť medzi politikami udržateľného rozvoja EÚ, aj medzi politikami EÚ a členských štátov;
- Hrozilo by, že EÚ a jej členské štáty nebudú môcť splniť záväzky voči udržateľnosti ako celok a členské štáty nebude možné primäť k činnosti;
- Kroky jednotlivých členských štátov v niektorých kľúčových oblastiach namiesto dôraznejšieho koordinovaného postupu na úrovni EÚ by mohli mať dosah na jednotný trh a globálnu konkurencieschopnosť;
- Hrozilo by, že medzi politickým záväzkom EÚ k plneniu CUR a skutočnými výsledkami, by vznikla priepasť.

Scenár 3: Zvýšený dôraz na vonkajšiu činnosť a zároveň konsolidácia súčasných ambícií v oblasti udržateľnosti na úrovni EÚ

V kontexte CUR by mala prednosť vonkajšia činnosť. Keďže EÚ je už vo viacerých aspektoch CUR lídrom, venovala by väčšiu pozornosť pomoci zvyšku sveta, aby ju dobehol, a zároveň by sa zamerala na vylepšovanie na úrovni EÚ.

Naše sociálne trhové hospodárstvo sa stalo značkou EÚ a vďaka silným systémom sociálneho zabezpečenia umožnilo ekonomikám členských štátov EÚ vytvárať bohatstvo a rozsiahly základ prosperity. EÚ už dnes patrí ku krajinám s najvyšším environmentálnym štandardom na svete a v porovnaní s globálnymi rivalmi naše podniky vedú o konskú dĺžku. Na EÚ sa zároveň nahliada ako na baštu slobody a demokracie so stabilnými inštitúciami založenými na zásadách právneho štátu a aktívnou občianskou spoločnosťou. Preto by sa EÚ mohla rozhodnúť dôraznejšie presadzovať na multilaterálnych rokovaniach a v obchodných dohodách svoje súčasné environmentálne, sociálne a správne štandardy.

EÚ by zároveň mohla ďalej zintenzívniť spoluprácu s kľúčovými medzinárodnými organizáciami a fórami, ako je napríklad Organizácia Spojených národov vrátane Medzinárodnej organizácie práce, Svetovej obchodnej organizácie a G20, ako aj s dozornými orgánmi multilaterálnych dohôd o životnom prostredí, a tak presadiť hodnotovú agendu vonkajšej politiky EÚ.

Na prvom mieste by bola aj naďalej európska podpora multilateralizmu, ktorého jadro tvorí Organizácia Spojených národov, a transparentné a dôveryhodné medzinárodné vzťahy.

Čo by to mohlo znamenať v praxi

- ✓ Zohľadňovanie CUR vo vonkajšej politike EÚ pokračuje s tým, že sa uznávajú rôzne potreby a záujmy partnerov, ale vnútorné úpravy sú obmedzenejšie;
- ✓ EÚ pravidelne podáva podrobné správy a monitoruje pokrok v plnení CUR z hľadiska vonkajšej politiky EÚ na medzinárodnej úrovni v Organizácii Spojených národov;
- ✓ Keď sa zmodernizujú dohody EÚ o voľnom obchode a bude sa rokovať o budúcnosti

Čo by to mohlo znamenať v praxi

- obchodných dohodách, podľa potreby sa posilnia a účinne presadia kapitoly venované obchodu a udržateľnosti;
- ✓ Posilní sa implementácia globálnej stratégie zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ a nového európskeho konsenzu o rozvoji;
 - ✓ Podporuje sa posilnenie európskej obrannej, vesmírnej, bezpečnostnej a migračnej politiky, od ktorých závisí posilnenie agendy udržateľného rozvoja vo vonkajšej politike;
 - ✓ Upevňujú sa nové formy udržateľného financovania a rozvoja, ako napríklad vonkajší investičný plán.

Klady a zápory

- + EÚ sústreďuje svoje prostriedky do krajín a regiónov v najväčšej núdzi, a zároveň v politikách EÚ zohľadňuje CUR bez osobitného strategického rámca;
- + Vonkajšia činnosť EÚ je v súlade s jej cieľmi podporovať vo svete udržateľnosť, demokraciu, ľudské práva, zásady právneho štátu a základné slobody.
- Hrozí, že takýto prístup by oslabil politickú dôveryhodnosť a vedúce postavenie EÚ z hľadiska presadzovania Agendy 2030 Organizácie Spojených národov a CUR doma aj v zahraničí, a to v čase, keď je multilateralizmus pod tlakom. Jednou z najdôležitejších črt Agendy 2030 Organizácie Spojených národov, ktorú aj EÚ aktívne zdôrazňovala, je jej univerzalizmus;
- EÚ prichádza o príležitosť rozvíjať pozitívnu víziu budúcnosti Európy, ktorej jadrom je udržateľnosť;
- EÚ nevyužíva výhodu prvého ťahu, aby nastavila štandardy udržateľnosti, ktoré by mohol svet nasledovať, a riskuje, že z výhod udržateľného rastu budú na globálnom trhu čerpať iní hráči;
- Konsolidácii súčasného prístupu politiky EÚ k CUR hrozí, že nenaplní meniace sa očakávania a ambície občanov.